

ALFR. SAUKKONEN

KULTAINEN LINNA

OSAKEYHTIÖ VALISTUS, HELSINKI

KULTAINEN LINNA

SATUJA SUOMEN LAPSILLE

KERTONUT
ALFR. SAUKKONEN

OSAKEYHTIÖ VALISTUS, HELSINKI

=====
Painettu v. 1922
Raittiuskansan Kirjapainossa
Helsingissä
=====

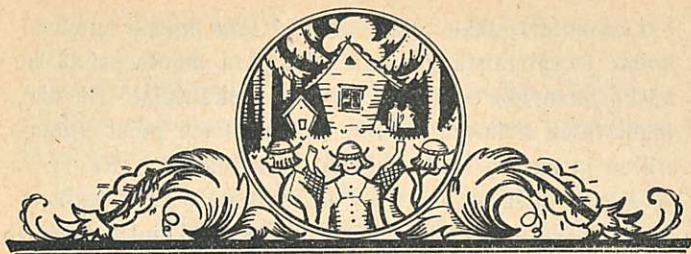
SISÄLTÖ:

	Sivu
Jörre onnenpoika	5
Jättiläisten kilpailu	11
Kalojen vallankumous	17
Taikaomena ja sen sisaret	24
Lintujen lentokilpailut	33
Köyhä sotamies ja rangaistu prinsessa	39
Satu saunan synnystä	53
Hyvän enkelin työ	56
Lapinmaan ihmeitä	61

Jörre onnenpoika.

Oli kerran ukko ja akka ja heillä koti semmoinen kuin harakan pesä. Se oli tien poskessa mäkitöyrään juuressa niin liki metsää, että suurten naavakuusten oksat tuulisella säällä ulottuivat koskettamaan kattoa ja seinähirsyä. No, siitpä niitä tippui havunneulasia ja sadepisaroiita katolle, joten se ennaensa lahosi ja alkoi kasvaa sammalta.

Ukon ja akan pojat, Jysky, Jere ja Jörre, olisivat jo aikaa kaataneet kuuset, mutta isä-ukko oli estänyt, sanoen hyvän onnen kukkuvan kuusien oksilla, mutta pahojen onnien piileskelevän sen juurien alla. Kulloin ikänään kuuset kaadettaisiin, puhaltautuisivat pahat onnet piilostaan ihmisten ilmoille ja tuvan asukkaiden ahdistelijoiksi, mutta hyvä onni lentäisi tipo-tiehensä.

Pojat olivat tälle nauraneet arvellen, että se oli vain vanhaa taikauskoa, mutta sitä uhemmin oli ukko penänyt poikia puihin koskemasta.

Pojat siitä hiukan harmistuivat ja alkoivat lyödä laimin tehtäviään. Eivätpä he välittäneet tuvan kattoakaan korjata, vaikka se näytti jo uhkaavan pudota perheen hartioille.

Vihdoin otti ukko pojat tiukalle. Hän hankki puodista kolme leveäteräistä kirvestä sekä yhtä monta sahaa ja käski akan leipoa täyden taikinan reikäleipiä. Ne hän jakoi tasan kolmeen säkkiin, kokosi sitten pojat ympärilleen ja antaen heille kullekin varustuksensa virkkoi:

— Nyt tässä on meidän erottava. Me vanhat varikset joudamme kuolla tähän hiiren loukkuun, mutta teidän on mentävä maailmalle ja yritettävä eteenpäin elämässä niinkuin kukin parhaiten osaa. Saatte kaiken, mikä on tämän oven ulkopuolella minulle kuuluvaa, mutta pyhiin puihin älkää minun elinaikanani kajotko. —

Hyvästellen siitä sitten pojat erosivat ja lupasivat vielä joskus käydä vanhempiaankin katsomassa.

Mutta kohta pihalla syntyi heidän kesken erimielisyyttä siitä, mitä kukin ottaisi peruiksi isänsä kodista.

Jysky, vanhin veljeksistä, kolusi kauran siemenet aitanhinkalosta, jättäen niitä vain pari kappaa ukon tarpeiksi. Jere tempasi aitan nurkasta lapion ja kaikki sirpit sekä uuden hevosennahan, joka oli jo suutarin käsiin kannettavassa kunnossa. Muuta kelvollista ei hän siinä kii-reessä keksinytkään.

Jörre, nuorin ja hidasluontoisin, oli seisoa jörritellyt pihalla ja katsellut toisten lähdön hötäkkää. Se näytti hänestä ihan lopun edelliseltä humakalta.

Työntyi hänkin viimein vuorostaan aittaan ja alkoi etsiä, olisiko mitään otettavaa jäljellä. Löytyihän sieltä ylisiltä ruojusaapaspari ja kulunut hevosloimi. No, ottipahan ne, niin ei ihan tyhjin käsin tarvinnut alottaa elämänsä!

Mutta mäen päälle päästyään alkoikin poikia pelottaa maailman avaruus ja tien pituus. Hyvä oli sittenkin ollut

isän leveä selkä suojana, mutta nyt ei enää auttanut sen turviin työntyä.

He päättivät asettua isän maalle ja valita siitä kukin mieleisensä kolkan asuntoa ja peltoa varten. Metsämaa jouti jäädä yhteiseksi.

Jysky valitsi sen osan, josta hän tiesi parhaimmin peltoa saatavan. Jere otti kappaleen suon laitaa, missä myös oli uhkein koivumetsä ja niin jäi taaskin Jörrelle ammoiin kaskettu aho, jossa ei ollut muuta kuin kiviä, kantoja ja vaivaisia leppäpensaita.

Toiset alkoivat heti perille päästyään pirtin rakentamispuuhat. He kaatoivat hyviä tukkipuita ja kilkuttelivat kirveillään aamusta varhain puoliyöhön, kunnes tupa oli valmis.

Jörreltä kului ensimmäinen päivä pelkässä ihmettelystä. Toisena hän istuskeli ja itki kovaa kohtaloaan, eikä vielä kolmannenkaan ehtoon koittaessa ollut hänellä ainuttakaan puuta rakennuspaikalla.

Silloin ehti onnenhaltija hänen tavukseen.

— Mitäs sinä mies siinä mietit ja itket? — kysäisi se ja hipaisi Jörreä taikasulallaan sydänalaa.

— Itkenpä huonoa onneani. Olen hidas ja jään elämänleikissä aina huonoimmalle osalle. Tahtoisin tähän tuvan tehdä, mutta ei ole lähellä puita. Mikä minun nyt tulee turvaksi? —

— Voi hölmö sinuas — toruili haltija. — Pistäydä peit-tösi alle ja nuku yösi rauhassa, turhia hätäilemättä. —

Haltija hävisi sen tien.

Jörre teki työtä käskettyä. Mutta kun hän aamulla avasi silmänsä, olikin siinä komea talo kiluineen kaluineen ja karjaakin kaikenlaista.

Haltija antoi hänelle avaimet kouraan ja virkkoi:

— Nämä ovat sinun valtakuntasi vartijat. Säilytä niitä kuin silmäterää, sillä jos niistä ainuttakaan kadotat, tulee turma myös asunnollesi. —

Taaskin livahhti haltija kadoksiin.

— No, minähän olen onnen Pekka! — alkoi Jörre ihmetellä ja päästi pitkän röhönaurun, kätkien samalla avaimet sisätaskuunsa.

Mutta Jere kuuli hänen naurunsa ja ihmetteli, että mikä hullu mies niin nauraa suuressa salossa. Tuli siitä etsimään ja tapasikin oman veljensä ilmosen ihmeine asuntoineen. Voimallaan uhkaillen pakotti hän Jörren kertomaan kaiken tapahtuneen.

— No, tottahan sinä, veliseni, suot minunkin nukkua yöni sinun taikapeittosi alla? — hän pyyteli lipevänliukkaalla kielellä. Mutta kuitenkin hänellä olivat pahat elkeet mielessä.

Jörre juotteli toiselle nuoret maidot, kestitsi kuin keisaria ja antoi hänen käydä tuon kuluneen hevosloimen alle nukkumaan. Itse hän paneutui pitkäkseen pehmoisen sänkypeiton suojaan.

Kun Jere ei saanutkaan hyvää haltijaa luokseen, hän odotukseen ikävystyneenä viskasi peiton päältään, hiipi varkain ulos ja pisti palavan tuohikäppyrän veljensä taikatuvan nurkan alle. Sitten juoksi hän vahingoniloisena tiehensä.

Mutta samassapa kiirehti hyvä haltija pukkaamaan Jörreä kylkeen.

— Mies hoi, tupasi on tulessa! Mitäpä, hölmö, niin varomattomasti tulta pitelitkin? —

Ja pirtti paloi pohjaansa myöten.

Taaskin sai Jörre kovasti surra.

Hän etsi isältä saamansa saapasruojut, vetääkseen ne jalkaansa ja lähteäkseen uusia asuinsijoja maailmalta etsimään. Mieli näet paloi pois tästä pahan onnen pohjukasta.

— Voi tyhmiä tuumiasi, mies! — nauroi samassa hyvähaltija. — Mitä sinä lähdet pahaa onnea pakoon? Johan se on ehtinyt edelläsi sinne, mihin mielit vast'edes asettua. Elele vain täällä, sillä synnyinseuduilla on sittenkin oivalinen ollaksesi —

Ja siinä samassa tuntui joku voima työntävän saapasruojuun pujottuvaa jalkaa takaisin. Kun hän pisti kätensä kenkään, nousi sieltä tukku paperirahoja.

Kelpasi jälleen onnettomuuden hetkellä iloita ja vetää suunsa vehnäselä.

— Hyvä oli, ettet kostaa aikonut — kuului haltijan ääni — kyllähän se tiedettiin, mistä pirttisi palo alkoi. Ja jos vain uurastat toden teolla, niin minä sinua aina autan ja käännän tiesi tuulet myötäisiksi. —

Seuraavana päivänä kuuli Jörre kovaa hätähuutoa suon laidasta. Hän läksi kiireellä sinne päin ja sai nähdä, että Jere-veljen pirtistä oli koko peräseinä romahtanut alas.

Yritettiin sitä nostaa parin veljen voimalla, mutta kun se saatiin pystyyn ja pönkitetyksi, kaatui se uudelleen.

Eihän siinä auttanut muu kuin Jeren oli mentävä Jyskyn kotiin asumaan. Siellä he sopivatkin siitä, että elävät yhdessä. Olihan helpompi, kun kahden miehen voima vaurastutti samaa taloa. Niin voi paremmin pahaakin onnea torjua.

Syksyyn mennessä näytti heidän työnsä ihmeitä. Kauris kauramaa oli puolikypsänä miehenmittaista viljaa. Mutta heidän sydämissään oli myös pahaksi onneksi kypsynyt kaateen ja koston viluinen vilja ja siitä tuli heidän turmionsa.

He olivat ympäröineet asumuksensa oikealla jättiläisaidalla, jotta ei muka paha voima pääsisi heidän kimppuunsa. Sitten he menivät salaa yöllä ja kaatoivat isän mökin luota ne kuuset, joihin ukko oli kieltänyt koskemasta. Joutipahan paha onni hypätä Jörren liian menestyksen ja mahdin kimppuun! Sellaisin turmiollisin tuumin he työnsä tekivät.

Mutta miten ollakaan! Hyvä onni hyppäsi kaatuvain kuusten oksalta rehellisen ja rakasluontoisen Jörren pihaan ja pahat onnet oikaisivat suoraa päätä kostajain ja ilkeäluontoisten veljesten asunnolle. Ne lensivät kuin leikkaava kuolema, palelluttivat kauramaan putipuh- taaksi ja alkoivat elostella pirtin peruskivien alla, ettei tuvassa pysynyt mikään eheänä eikä paikallaan.

Ensin putoilivat astiat alas hyllykaapista, sitten särkyivät lasit, ja muutamien aikojen perästä alkoi pullisteleida uunin peräseinä. Tuskalla ja työllä sitä alituisen paik- kailtiin. Sitten saatiin jo pönkittää pirttiäkin.

Tähän taisteluun vihdoin väsyneinä jättivät veljekset lopulta koko kodin autioksi ja vaelsivat kauas vieraille paikoille.

Siinä talossa kummittelee vielä tänäkin päivänä, milloin savupiipussa, milloin tuuliluukussa ja milloin sillan alla. Eikä kukaan uskalla asettua siihen asumaan.

Mutta Jörre on rikas ja hyvinvoipa talonpoika. Sillä kun hän isänsä luvalla kylvi ne pari kapanvertaa kauroja, jotka ahne vanhin veli jätti kotitarpeiksi, nousi niistä kelpo halme sellaista jättiläiskauraa, että hän ensimmäisestä uutisesta vedätti kymmenen hevoskuormaa mitä täys- pitoisimpia jyviä.

Jättiläisten kilpailu.

Kerran kävivät Punainen ja Vihreä jättiläinen kilpasille siitä, kumpi heistä voisi saada ihmeempiä aikaan ja luoda ympäristönsä kauniimmaksi.

He tapasivat toisensa niillä paikkeilla, missä Välimeren ihana ilmasto hyväilee Apenninian niemimaata ja Kreikan ruusurikkaita rantoja.

Sattuipa nyt niin, että näiden jättiläisten kilpatanner, mahtava maapallomme, oli kääntänyt Pohjoisnapa-kylkensä poispäin auringosta, joten noilla napamailla pilkisteli pimeä ja kiiluivat kylmän kypenet. Tuon nähdessään virkahti Vihreä jättiläinen veikaten kilpaveikkolleen:

— Annahan, kun minä työnnyn tuonne pimeän maille, niin saan näyttää sinulle sen suuren ihmeen, että kykenen sielläkin luomaan viihdyttävät valonasunnot! Mutta salaa sydämessään hän ajatteli:

— Mikäs minun on sieltä ylhäältä myötämäkeen vieritellä kaikki kalliot ja kantturat tänne alas kilpaveikkoni vastuksiksi! Luokoon hän sitten loistavan paratiisinsa, jos kyntensä kestävät. —

Punainen jättiläinen painuikin alemmaksi aina niille main, missä aurinko silloin oli lähinnä kilpakentän kylkeä. Siihen päättyisi se kymmentuhannen kilometrin matka, joka kilpailun alussa erotti Pohjoisnavalle asettuvan Vihreän ja päiväntasaajalle painuneen Punaisen jättiläisen.

Nytpä alkoi moinen meno!

Punainen jättiläinen sukeusi arvelematta suurtoittensa suoritukseen, mutta Vihreä jättiläinen hukkasi hyvän aikaa, pukeutuessaan kauniiseen kilpailupukuunsa.

Se kutoi ensin yllensä hienon, hopealta hohtavan paidan, jonka laskoksiin se sitten laitteli timanttitähtiä. Sitten se solmi soittimia sormiinsa, käsivarsiinsa, puhtaan valkeaan partaansa ja jättiläisjalkoihinsa, että jokainen, joka sattuisi ajatuksineen ja askareineen olemaan sen tointen tiellä, tietäisi siirtyä syrjään, kun noiden soittimien suuri ääni kaikuisi kaukaa pohjan periltä. Tempasipa se vielä sähköisen soihdunkin otsakruunuunsa, nähdäkseen paremmin liikkua määrättömän pimeän maita.

Sitten alkoi se askartelunsa.

Vihreä jättiläinen painoi herkkäkuuloisen korvansa kilpatantereen kylkeen ja kuuli kummissaan ne miljoonat sykähdykset, joita Punaisen jättiläisen työ maan suoniin synnytti. Oitis antoi se osavimman lähettinsä lentää autereen yli ylhäältä salaa kurkistamaan, mitä kummaa Punainen kilpaveikko puuhaili. Lähetti palasi suuret sanomat suussaan:

— Punainen on kasvattanut kauniin paratiisin. Maa kukkii tuhansin värein, vedet välkkyvät puhtainta kultaa ja puiden oksat nuokkuvat hedelmien painosta. Kilpaveikkomme valta siirtyy silmin nähden Pohjoista kohti.

Hikoilin hädässä, pyrkiessäni pakoon, ettei se olisi saanut suuteloillaan surmata minuakin. —

— Vai niin! — virkahti Vihreä jättiläinen ja puhalsi pitkään henkeänsä. Mutta samassa silmänräpäyksessä sanoivat etelän lapset hätääntyneinä:

— Pohjola huokaa hyisin tuulin, tulee pahat pakkaset. —

Sitten kutsui Vihreä jättiläinen joukkonsa koolle ja antoi sille käskynsä:

— Verhoutukaa sotavaippaanne! Tahdomme käväistä Punaisen valtaa vaimentamassa, sillä enpä halua hänen antaa ehtiä liian paljon meistä edelle kilpailussamme. —

Niinpä vilisti Vihreä väkineen ja jätti käyntinsä merkiksi pahat jäljet. Sanottiin pakkasen ja hallan tehneen tuhoja laajoilla aloilla.

Tämän tähden ponnisti Punainen jättiläinen kaksin verroin voimakkaammin ja nosti uudelleen elämän ympäristöönsä. Kaikki oli entistään ihanampaa.

Tällä välin varustihe Vihreä jättiläinen ihmeelliseen otteluunsa. Se rakensi raudanlujan sillan pohjoisiin vesiin, nostatti vuorenkorkuiset varustukset asuinpaikkansa ympärille ja lennätti niistä nuoliaan kaikille ilmansuunnille. Tässä tehtävässä oli joka ikinen puhurin poika osallisena ja isä-jättiläinen itse heilutteli, kuin taikoja tehden, suurta värisoihtuaan. Siitä sinkoili värisalamoita alas eteläänkin.

— Me tahdomme rakentaa sellaisen linnan, jota kilpa-veikkomme ei ole ikinään voinut uneksiakaan! — sanoi Vihreä jättiläinen kerskatien väelleen.

Totta tuosta syntyikin puhurin poikain ja hyyn henge-tärten yhteisen taidon avulla linna lukemattomine lumi-holveineen. Siinä olivat sillat ja torninhuiput jäätä, kuki-tetut vihrein ja valkein ruusuin ja hopeankiiltoisin timan-

tein. Siinä helkkyivät ja helisivät puhurin poikain kylmin käsin rakentamat jääpuikot ja -helmet, jotka imivät itseensä väriloistoa jätti-ukon suuresta soihdusta sekä tähtien ja kuun kimmellyksestä.

Punainen jättiläinen lähetti lempeät lapsensa viemään viestiä Vihreälle kilpaveikolleen:

— Sanokaa hänelle, ettei meidän ole lupa tuhota toistemme tekoja. Täytyy kunnostautua vain omissa tehtävissään! —

Mutta Vihreä vastasi viestiin vihastuneena:

— Meidän on oikeus näyttää toinen toisellemme valtamme ihmeitä. —

— Samapa se! — hymyili Punainen jättiläinen tuollaisen tervehdyksen saadessaan. — Koettakaamme sitten Vihreän veljemme luvalla. —

Ja kävi niin, että Punaisen jättiläisen ystävällinen ja hyvä hymy työnsi takaisin Pohjoisesta paukahtelevat pakkasen nuolet. Lumen ja jään kahleet katkeilivat ja Vihreän jättiläisen linna alkoi luhistua.

Silloin asetti Vihreä jättiläinen vastaan oman rintansa. Se painoi täysin voimin maata, ja koko suuri kilpatanner hytkähtihe. Maa kohosi kerroksittain, pahimmin niillä paikkeilla, missä jättiläiset olivat toisensa tavanneet.

Tämän nähdessään Punainen jättiläinen hymyili taas ja läksi liikkeelle pohjoista kohti.

— Minä tahdon tasottaa kiivastuneen kilpaveljeni tuhotyöt! — virkkoi se väelleen, lämmön- ja valonsäteille, jotka olivat olleet ahkerasti työssä.

Mutta Vihreä jättiläinen jouduttihe häntä vastaan. Ja mihin pilkahti Punaisen jättiläisen lämmin ja sulattava hymy, siihen iski Vihreä jättiläinen jäähdyttävän

kätensä. Tästä syntyi monenlaisia metallikappaleita, jotka kullan, kuparin ja hopean hohtoisina sekä säteillen jalokivien ihanissa väreissä jäivät kaunistamaan maan pintaa.

— Tuosta ota tunteaksesi, — kerskaili Vihreä vastustaja, — että minun taikojani ja voimaani vastaan koetat turhaan taistella. —

— Vai niin arvelet! — vastasi Punainen jättiläinen. — Tahdonpa näyttää sinulle sitten jotakin. —

Sitten se antoi merkin maanalaiselle voimalleen. Tämä liikahti levottomana ja samassa sinkoilivat suunnattomat vuoriharjanteet ilmaan, hautailivat alas pudotessaan toinen toisiaan ja jäivät ylösalaisin kääntyneinä jälleen paikoilleen. Mutta maan pinnalla ei ollut enää merkkiäkään monista metallikappaleista ja kallisarvoisista jalokivistä. Ne olivat hautautuneet vuorikerroksiin ja synkkiin syvyyksiin.

— Ettäs tämän teit, niin mielinpä tehdä minäkin jotakin sellaista, mitä et vähäksi arvioine, — virkkoi Vihreä jättiläinen vihoissaan ja vetäytyi pohjoiseen pimentoonsa.

Siellä se avasi suuren sylinsä, liikutti linnansa tornit ja suojamuurit ja puhalti ne painumaan alaspäin Punaisen jättiläisen asumapaikoille. Raudan raskaana ja kuolettavan kylmänä alkoi jääkerros painua Pohjoisnavalta joka suunnalle, haudaten allensa Punaisen jättiläisen kauniit kädenjäljet ja kaiken kasvun, mitä se oli hellien hoidellut.

— Saanpa nähdä, enkö ole hänen valtaansa voittanut! — lausui Pohjan jättiläinen työnsä päättimeksi ja kirjotti suurella sormellaan olinpaikalleen sellaisen sanan, jota se arveli kilpaveljensä kammovan. Sitten se vielä viilletti ympyräviivan tämän sanan ulkopuolelle.

Mutta Punaisen jättiläisen ylhäinen ystävä, aurinko, liikkui pelkäämättä yhä edelleen. Se työnti takaisin Vihreän jättiläisen jäävuoret, herätti hymyilyllään henkiin kuolleet kasvit ja katkoi salaiset roudan kahleet kaikkialta, minne vain ihmislapset menivät mieluisia asuinsijoja itselleen etsimään. Useissa kohden kävi se myöskin yli Vihreän jättiläisen piirtämän rajaviivan.

Punainen jättiläinen jäi voittajaksi ja voittaa vielä tänäkin päivänä. Sen aikaansaamia ihmeitä ja siunattua valtaa vastaan taistelee vieläkin Vihreä jättiläinen, mutta jokaista kylmän jättiläisen saavuttamaa voittoa seuraa suuren auringon sulattava silmä ja Punaisen lämpöjättiläisen eloon herättävä hymy.

Kalojen vallankumous.

Nykyaikana tapahtuu jos vaikka mitä. Sellainenkin vanha ihme on nyt todettu, että kalat kerran panivat toimeen aikamoisen vallankumousrytäkän.

Kun suurilla tapahtumilla on vaikuttavaa merkitystä tuleviin aikoihin nähden, tahdomme merkitä muistiin, että tämä ihme tapahtui Ruuhilammessa heinäkuun 10 päivänä.

Olette tietysti historiasta lukeneet kansojen vallankumouksista ja syistä, jotka sellaisia aiheuttavat. Ruuhilammen kalat eivät olleet sitä mistään lukeneet, ne vain arvelivat, että nyt oli syytä saada jotain tavatonta aikaan.

Heidän asumapaikkansa oli aina ollut rauhallinen ja miellyttävä. Siellä oli monisokkeloisia ruoholinnoja niemien nenissä, joissa kelpasi kisailla, kun kesäillan aurinko laski hopean kirkkaille laineille kullan välkettä. Pitkien lahtien poukamissa ruskeat lumpeen varret muodostivat pitkiä pylväskäytäviä, missä kilpauintia harrastettiin, ja näihin käytäviin lankesivat sadunsomina lummekukkain ja -lehtien varjot. Siellä oli muitakin oivallisia urheilupaikkoja, kuten hienot hietarannat ja kalliosärkkäin kal-

taat. Sitten siellä oli metsästysmaita ahnaille ahvenille, syömähaluksille haueille ja kateellisille kiiskeille. Onnellisina oli tähän asti eletty. Sitä ei oltu pidetty ensinkään vaarallisena kalojen yhteiskuntaelämälle, jos heistä useita silloin tällöin joutuikin pyyntimiehen pauloihin. Lähtiesään olivat he varmaan ajatelleet, että olihan hauskaa kurkistaa, miltä maailma näytti heidän hopeakaupunkinsa yläpuolella.

Mutta nyt oli alkanut outo leikki. Ruuhilampeen oli ilmestynyt valkeavatsainen ja punaselkäinen jättiläinen, joka potki ja puskutti veden sinivyyötä pitkin ja hengitti tukehduttavaa katkuaan.

Hauki-isä, joka seisoa johotteli rannan ruohikossa, sen ensimmäiseksi näki ja oli säikähdyksestä saada kidus-halvauksen. Täytyi ihan hengittämättä sukeltaa syvyyksiin ja viedä viestiä veden väelle. Saivat sanan särjet, mutta eivät uskoneet. Ne arvelivat, että hauki heidät vain viekottelee ruohikkoon ja suikahuttaa siellä sitten suuhunsa. Annettiin sana ahvenille ja kiiskeille ja nämä, jotka ovat rohkeita ja porhakoita poikia, oitis uida jörrittelivät rantamille kummaa katsomaan.

No, todettiinhan se turso tulleeeksi. Ja mitä ihmettä se oli tuonut tullessaan! Soittoa, laulua ja usein yömyöhään kestäväää ryskettä, ettei voinut enää säädyllyiseen aikaan paneutua nukkumaankaan, puhumattakaan rauhallisista ja iloisista urheilukilpailuista, joissa kesäiset päivät ja ruskohoitoiset iltahetket oli ennen kulutettu.

Tätä menoa jatkui viikon, kaksi, kuukauden ja taisi näyttää jatkuvan loppumattomiin.

Haukimuorit tulivat ihan sairaiksi pelkästä unen puutteesta. Ne alkoivat miehilleen, rohkeammille uroshaueille

valittaa, että he hermostuvat ihan pilalle, ellei oloihin keksitä korjausta.

Mutta uroshauet jäivät neuvottomiksi. Ne valittivat hätäänsä ahvenille. Ahvenet miettivät keinoja. Ne seisoo jurrasivat pitkät ajat paikoillaan hakojen alla ja kaislain kupeilla, liputtelivat pyrstöeväänsä tuonne ja tänne, kuitenkin tuloksetta.

Käytiin kärsimättömiksi ja neuvottomiksi koko veden valtakunnassa. Ruokahalukin katosi, ettei maistanut mato, eikä otettu onkeen.

Silloin eräänä aamuna lensi salamana sana kautta koko särkisuvun. Yksi särki oli yllättänyt herraspojan, joka oli seisonut uimarannassa polviaan myöten vedessä ja nähdessään sären, alkanut lapsen avoimella kielellään puhella sären luikkarille:

— Kuulehan, sanoiko se sinua luikkariksi? — kysyi loukkaantuneena urossärki rouvaltaan, joka oli poikaa kuunnellut.

— Luikkariksi totisesti! Ajattele herraseni, millaista kieltä ihmisten lapset käyttävät, puhutellessaan kunniallisia kaloja! —

— Mitä muuta kuulit? —

— Kyllä sinä luikkari vielä joudut ansaan. Isäni on varatuomari, jolla on monet keinot mukanaan. Me ajamme moottorillamme ristiin rastiin ja viritämme verkkoja niin paljon, ettet pääse yli etkä ympäri. Tai jos ette vieläkään tartu pyydyksiin, niin laskemme lammen kuiviin. Rahalla näes saa hankkia itselleen valtaa ja viisautta. —

— Vai niin, mutta eipä meitä niin puijata! — Ja särki-herra pyristi veden pintaa kohti ja loiskahti ilman tietä

päiväkorennoisen luo, joka lumpeen lehdellä hoiteli langatonta lennätinkonetta.

— Sähkötä joutuin joka suunnalle ylhäisille ja alhaisille, että Rauhantorilla on tänään tärkeä kokouksemme. —

Korennoinen lennätti langattomallaan ja määräaikana saapuikin kokouspaikalle satojatuhansia kaloja.

Viisain ikä-ahven alkoi johtaa puhetta ja keskustelu kävi joutuisasti.

Ensin todettiin, että elämään oli saatava pikainen parannus. Väkivaltaa ei Ahdin valtakunnassa saatettu sallia. Niinpä kohta hyväksyttiin huutoäänestyksellä laki, jonka mukaan hauen oli rajotettava ryöstöön päätyvää kilpajuoksuaan. Tämä vähän harmitti hauen sukua, ja niinpä se vetäytyikin kokouksesta pois, mutta ei malttanut olla jäämättä syrjään kuuntelemaan asiain kulkua.

Toiseksi todettiin, että Kivikkosärkkään oli asettunut outoja asukkaita. Ne olivat punaisia kuin lohenliha, mutta eivätkö liene olleet jotain muurareja, tai moottoriturson turmiollisia apureita, joiden tehtäväksi oli annettu noiden kiusanverkkojen kutominen.

Ahven muoria, joka tätä kertoi, oikein nauratti. Se oli ihan läikähtyä siitä, että vesi pursusi kiduskansien raoista väärään henkeen.

— Ajatelkaahan, kun niillä on ruumiissaan kaikenlaisia nivusimia ja solmuja, monet pihdit käsissään, jotka ovat aivan hirveän säädyttömän näköiset, ympyriäiset silmän mollikat, pyrstö kuin rapakivirykelmä ja sitten ne kulkea jännäävät takaperin. —

— Takaperin! — kohahti koko kalojen suku, että vesikarpalot nousivat viivana ylös.

Toinen ahven täydensi:

— Sellaista hidasta tökertämistä, että ennenkuin matkaa joutuu metrin, ehdimme me jo tuhannen metriä. —

— No parhaimmat rakennusmestarit se jättiläinen on sitten valinnutkin itselleen! — kehaisi ylpeä särki.

— Taitaapa tuossa tuhannen vuotta vierähtää, ennenkuin edes yksi verkko on saatu solmituksi! —

Mielet alkoivat rauhottua ja arveltiin jo, ettei tässä kokouksessa erikoisempaa päätöstä tulisikaan tehtäväksi. Mutta silloin viisas hauki sieltä syrjästä pyysi puheenvuoron.

— Pyydän esittää hyvälle herrasväelle, että kuvailemanne peto on krapu kaikessa kunniaassaan. Sen on herra varatuomari laskenut valtakuntaamme, pyydystääkseen sen sitten parin vuoden perästä, heittääkseen elävältä kiehuvaan kattilaansa ja saadakseen herkullisen suupalan. —

Oltiin hetken hämmästyksestä pökerryksissä. Vanha salakkamummo ja monet hermostuneet särkimuorit jo nukahtivat tuon harvinaisen hiljaisuuden vallitessa. Ja kun sitten puheenjohtaja, ukko-ahven, löi pyrstöllään, äänettömyyden katkaisemiseksi, säikähtivät ne ja töytäsivät unipäissään suoraa päätä ylöspäin veden pintaan asti.

Kokous sai nyt käänteen. Tultiin ihan yksimielisiksi siitä, että oikeastaan ei ollut mitään aihetta ilmottaa tyytymättömyyttä sätkyttelevälle moottori-tursole, vaan ihmiselle, joka väijyi salakavalin keinoin ja käytti vallan sopimattomia rauhan häiritsemistapoja.

Yksi sietämättömin ihmisen tapa oli juuri esitetty. Pistäpä nyt elävänä tulikuumaan veteen ja sitten lopuksi syödä suuhunsa!

Päätettiin antaa kravulle valpas varotus ja viisas neuvo. Tämän neuvon kokoaminen jäi kuitenkin kesken. Pintavesiin sukeltaneet unijukat näes syöksyivät alas ja toivat jury-uutisen tullessaan. He olivat nähneet ja vaistonneet, että veden pinnalla rapisi, kuin kiviä ja hiekkaa olisi jättiläiskäsin kylvetty kalaparkain karkottamiseksi.

Syntyi suuri hämminki. Nuorin kalaluokka karkasi kohta pintavesiin päin sitä ihmettä näkemään, mutta iäkkäämmät puheenjohtajan pontevasta vaatimuksesta, jäivät paikoilleen laatimaan loppupontta.

Siinä tarkoin määrättiin, ettei saanut uiskennella summan suurissa parvissa. Pienen joukon oli vaaran hetkellä helpompi hajaantua, ja jos sadin sattui eteen, ei väenhukka ollut niin tuntuvan suuri. Hauelta, joka oli esittänyt hyvin arvokkaan selityksen ihmisen petollisista aikeista, peruutettiin rajotuslaki, joten se yhä edelleenkin sai käyttää entistä oikeuttaan. Kiisket, jotka mielivät aina kaivella Ahdin linnojen sillanaluksia ja möyriä veden sekaisin, määrättiin liikkumaan syvemmillä paikoin. Ahvenille suotiin kunnia kuljeskella kaikkialla, koska ne olivat rohkeita ja osasivat käyttäytyä arvokkaasti. Pelkuri, mutta vaistotarkka särki julistettiin pintavesien vartijaksi, jotta se voi tarpeen tullen antaa tietoja vaaran varalta.

Sitten päätettiin hajaantua väellä ja voimalla. Tästä hetkestä oli alkanut taistelu ihmisen viisautta vastaan. Nyt sai jokainen kulkea kutupaikoilleen, miten mieluiseseen näki. Sai puraista poikki sen, mihin luuli leukojensa voiman riittävän ja syödä suihin, mikä vain oli syömisen arvoista.

Pitkään kestävässä kokouksessa tulee aina nälkä. Asiain ja päätösten tärkeys vaati myös ponnistusta ja

synnyttää nälän tunnetta. Niin kävi Ruuhilammen kalojen vallankumoukskokouksessakin. Tuli hirvuihin nälkä, aivan sammumaton hively kiduksiin ja suoliin.

Senpä vuoksi kalat kokouksesta palatessaan käyttivät syömälupaa hyvällä halulla. Ja monet heistä juuri sillä matkallaan tokasivat varatuomarin ja tämän poikien sekä seudun muiden mukulain onkimatosisia ja saivat sitä tietään lähteä ikiajoiksi veden hopealinnoista ja rannan ruohikoista.

Varatuomari oli näes pitänyt varansa, mennyt heittämään verkkojaan sekä ottanut onget mukaansa.

Valitettavasti vain oli särkimuorien ja salakkamummon tuoma tieto ikävin erehdys, joka saattoi kalat entistään suuremman ahdistuksen alaisiksi aina sateen jälkeen. Sateen rapina herättää niissä tuon vanhan vaiston, että palataan vallankumoukskokouksesta, jolloin on nälkä ja saadaan ottaa, mitä eteen sattuu ja tehdä, mitä haluttaa. Ja siitä syystä on sateen jälkeen kaloja laumoittain liikkeellä ja ne ottavat onkeekin liikoja lirputtelematta.

Koeta se, ellet ennestään tiedä!

Niin vain tapahtuu ainakin Ruuhilammessa.

Taikaomena ja sen sisaret.

Puutarhan vanhan omenapuun ympärillä olivat pienet kirkkauden enkelit tehneet koko kesän ahkerasti työtään. Ne olivat suudelleet maan mehevää multaa ja vuodattaneet siihen voimaa, jota puu kiitollisena juurien kautta käytti hyväkseen. Ne olivat kuivanneet sateen kyyneleet, jotka pyrkivät oksien haaroissa ja lehtihangoissa synnyttämään taudinsiemeniä ja ne olivat vihreitten lehtien runsauteen kasvattaneet tuhansia tuoksuvia vaaleanpunaisia kukkia ja niiden sijoille sadoittain ensin omenan raakiloita ja sitten päivä päivältä suurenevia ja mehevöittyviä hedelmiä. Ne olivat saattaneet puun suonet kilpaa sykkimään ja tekemään työtä tämän suuren elämäyhteiskunnan hyväksi. Omenapuun elämä oli muuttunut iloiseksi kilpaleikiksi, jossa jokainen solu, juuri, oksa, lehti ja hedelmä pyrki täyttämään tehtävänsä ja tuottamaan mahdollisimman runsaita tuloksia.

Tässä kilpailussa oli kolme omenaa joutunut liian liki toisiaan. Niiden rakas yhteys alkoi tuottaa niille kovia koettelemuksia ja ylenmääräisiä ponnistuksia, jotta niistä kukin olisi saanut osakseen tarpeeksi tilaa, elinnesteitä ja auringon valoa.

Omenasisarukset tulivat vähin erin kateellisiksi ja riittäisiksi. Niiltä unohtui se seikka, että yhteiseksi eduksi oli kestettävä vaivaakin, eikä vain ajateltava omaa parasta ja oman olemisen vapautta ja mukavuuksia.

Eräänä päivänä töykkäsi vanhin omenista keskimmäistä kylkeen ja virkkoi vihastellen kasvien kielellä:

— Väisty tieltäni! Minä tarvitsen tilaa kasvaakseni ja tullakseni suureksi ja meheväksi. —

— Sitäpä tässä olen minäkin ajatellut! — vastasi toinen yhtä karskisti. — Joudathan sinä jo pudota alaskin, koska olet tarpeeksi vanha eikä sinun ole enää mahdollista imeä itseesi enempää mehua. Toista on minun, joka olen vielä nuori ja voimakas. —

Mutta vanhempi omena antoi toisen kolauksen.

— Olenko minä jo liian vanha elämään ja tekemään työtä! Johan sinä, lapsi, olet mieletön! Ei, nuoremmille kuuluu nöyryys. Siksi saat kunnian hyvällä väistyä häiritsemästä minua. —

— Muista — virkkoi tähän toinen — että meille jokaiselle on asetettu velvollisuus elää. Älkäämme sen vuoksi vedotko nuoruuteen ja vanhuuteen, vaan koettakaamme työn voimalla raivata esteet tieltämme. —

— Hyvä on — puhkesi ääneen nuorin omena. — Valitan vain sitä, että olen joutunut pahempaan pinteeseen kuin te toiset. Mutta enpä vaadikaan elämäntäni enempää kuin sen, että te, vanhemmat ja voimakkaammat, suotte minulle rauhan käyttäen elämisen taitoa hyväkseni. —

— Sen saat, lapsikulta, kernaasti pitää — nauroi vahin-
goniloisesti keskimmäinen omenasisar. Olet vielä kelvoton raakilo, joka ei edes kelpaa lehtikirvan lymypaikaksi. Kukapa sinua kadehtisi tai sinusta välittäisi? Tänä-

päivänä nukut lapsen kapaloissa. Huomenna ne myrskyn voima kirvoittaa ja sinä tipahdat alas oksien varjoon likaiselle maalle toukkien tuhottavaksi. —

— Unohdathan, paras ystävä, sovintoneuvosi, jonka juuri annoit — muistutti vanhin. — Älä soimaa lapsen nuoruutta, sillä elämä kutsuu vuorotellen. —

Sovittiin sitten ja alotettiin elämä kuin alusta. Mutta keskimäinen omena ei kuitenkaan voinut unohtaa, että toinen oli häneen verraten liian vanha toinen ylen nuori. Hänessä liikkui elämän ylpeys.

Eräänä päivänä, kun myrsky oli ravistellut puuta ja pudotellut useita omenia alas, otti hän taas väittelyn vuoron.

— Näittekö, miten kävi? Meistä monet ovat tuomitut ennenaikaiseen kuolemaan. Tämä siitä syystä, että meitä on liian monta asumaan tätä yhtä kotia. Puuyhteiskuntamme ei jaksa kantaa ja ruokkia meitä enempää kuin kohtuullisen määrän. Suokaa minun siitä syystä käyttää nuoruuttani ja väistykää te tieltä. —

— Millä oikeudella sinä, sisko rakas, tätä pyydät? — virkkoi hänelle viisaasti vanhin. — Sovimmehan jo siitä, että työ ja elämä ratkaiskoon olomme. Minusta se on viisain sovinto. —

— Se ei ole ensinkään viisas — vastusteli toinen. — Tässä ahdingossa ja puutteessa voi meistä kuka tahansa saada taudin ja tulla siten ylenkatsotuksi ja kuolemaan tuomituksi. —

— Sekin on kohtalomme. —

— Ei! Ja nyt tuo riidanhaluinen ja voimastaan uhmaileva omena hehkui jo toiselta kyljeltään punaisena. — Kun teille eivät kelpaa sovintoneuvot, niin tahdonpa

näyttää teille, että suoriudun teistä voimanoikeudella! Julistan tästä hetkestä alkaneeksi ottelun olemassaolosta. Määritelkää siis arvonne. Minä tahdon olla yhdyskuntamme kuningas. —

— Olisit antanut vanhimmalle etuoikeuden valita ensin arvonsa — neuvoi nuorin.

— Samapa se — virkkoi vanhin ja hymyili herttaisesti. — Minä pyydän sitten olla vain vanha mummo, jonka ihanin ajatus on päästä kuninkaalliseen linnaan kultalautaselle viisaiden silmien ihailtavaksi. —

— Kyllä sinä sinne pääsetkin! puhkesi kuningasomena raikuvaan nauruun. — Ensi yönä minä houkuttelen luoksemme toukan, joka katkaisee kantimesi ja kartaḡon kerjäläinen pistää sinut varkain likaiseen pussiinsa. —

— Saanko minäkin valita arvon itselleni? — kysyi nöyrästi nuorin omena.

— Kernaasti, veikkonen, ja valitsekin viisaasti, — vastasi kuningasomena.

— Silloinpa haluan olla se taikaomena, joka pelastaa valtakunnan prinssin ijänikuisesta sokeudesta ja jota on jo kauan haettu. —

— Ässh! kun en tuota muistanut! Nyt minut peri tuho, sillä tuo nulikka epäilemättä vie minulta vallan — soimasi itseään hätäinen ja ylpeä kuningasomena. Ja siitä hetkestä päätti hän viekkäudella tuhota nuoren ystävänsä.

Eräänä elokuun iltana nousi luonto raivoonsa. Myrsky alkoi piestä puita, salamet sinkoilivat hämärtyvässä ilmassa ja mustat pilvet antoivat rankkasateen syöksyä avaruudesta alas.

Kartanosta kuului hätääntyneitä ääniä.

— Kuulkaahan! — kuiskasi kuningasomena osaveljilleen. — Ne tulevat puutamme pönkittämään myrskyn voimaa vastaan. Minusta tuntuu siltä, että ne iskevät terävän veitsensä meihin. —

Mutta toiset omenat levollisina vaikenivat.

— Mitä, ettekö te pelkää kuolemaa? hätäili kuningasomena. — Emmeköhän puristaudu lähemmäs toisiamme, varjellaksemme elämäämme, tai kuollaksemme yhdessä? —

— Se on tarpeetonta — muistutti mummo-omena. — Omenanottaja ei kuitenkaan tee sitä tyhmyyttä, että se karistaisi saman sikermän jokaisen omenan yhtäaikaan. Se ottaa vain mieleisensä, tai sen, jonka elämän jatkumisen se havaitsee hyödyttömäksi ja jättää toiset paikoilleen. —

Samassa kolahhtivat tikkaat puun runkoa vasten ja lapsen ääni kaikui puun lehtien lomitse omenain kuulla:

— Minä kapuan puuhun ja irroitan liiat omenat. Äiti saa seisoa tikapuilla ja ottaa vastaan. —

Kuningasomena oli hätäänsä haljeta.

— Nyt meidän on kuoltava! — sanoi se.

— Pelkäätkö sinä kuolla? — kysyi häneltä taikaomena hämmästyneenä. — Eikö ole ihanaa nukkua nuorena tästä ensimmäisestä elämästä ja herätä uuteen elämään, tunteakseen onnea, josta ei ole edes osannut uneksia. —

— Minä pelkään kuolla, sillä se on hirveää. Ajattelehan, että terävä veitsi viiltää sinut kahtia ja ihminen syö sinut nälkensä tai nautinnontunteensa tyydyttämiseksi! Muuten minä rukoulen teiltä anteeksi itsekkyyden ja ylpeyden, jolla olen teitä kohdellut. —

— Unohtakaamme kaikki muu paitsi se, että olemme sisaruksia ja että meidän oli määrä täyttää velvollisuuttamme — vastasi vanha mummo.

Kuningasomena ehti vielä tuskissaan parkaista jäähyväiset elämälle ja tovereilleen. Sitten se tunki elämänsuonensa katkeamisen ja kuinka hän liukui kolisten alas ja pudota muksahti maahan.

Mutta mummo-omenan irroittivat pojan valkeat kädet varoen irti oksasta ja pehmeältä tuntunut äidin käsi pisti sen koriin. Nuorin, taikaomena, sai jäädä palvelemaan elämäänsä. Mutta rajuilman leikissä ei kenelläkään ollut aikaa käydä hapuilemaan talteen yhtä maahan pudonnutta omenaa, jos sen putoamista edes huomattiinkaan.

Ylpeä ja väkivaltaa hautonut kuningasomena joutui näin unohdetuksi ja yksinäisyyden ikävään.

Seuraavana aamuna köllötteli mummo-omena kultareunaisella lautasella ruokasalin kaapin ulokkeella. Sen ympärillä oli hyviä tuoksuja, kattokruunun kristallien kiiltoa ja alus, jolla se nukkui, oli hohtavan lumen kaltainen.

— Ah, tämä on ihaninta, mitä milloinkaan voi ajatella! iloitsi se tyytyväisenä onneensa. Jostain oven takaa kuului pianon soittoa ja lasten heleä laulu.

Omena olisi mielinyt kurkistaa, miten hänen sisarensa puutarhassa voivat. Edes hyvää huomenta olisi hän sydämestään tahtonut toivottaa. Mutta ikkunoissa riippuivat punaraitaiset verhot ja ulkopuolelta niiden alaosaa varjostivat syreenipensaat. He olivat kaiketi erotetut ainiaaksi.

— Äiti, saanko minä ottaa yhden omenan? — kantautui taas lapsen ääni omenan kuulla.

— Nyt minä saan luopua elämästäni — ajatteli mummo-omena. Ja se sulki silmänsä ja lakkasi kaikin vaistoin tuntemasta.

Mutta eipäs mitä! Äiti kuuluikin neuvovan pienokais-
taan:

— Ota vain, rakkaani, mutta pienin, muistathan: vain
pienin! Me tahdomme säästää vieraiden varalta suurim-
mat ja kauniimmat. —

Niin ei vieläkään tullut lempeän ja nöyrän mummo-
omenan vuoro kuolla. Se sai useita päiviä uneksia iha-
nan kesän kultaisia satuja ja kuunnella kukkain kuisketta
puutarhasta, missä linnut lauloivat loppuvan kesän jää
hyväisiä ja nuorin omenasisar joi päivän kultaa.

Vasta suuren ilon sunnuntaina syksyllä, kun kartanoon
oli kokoontunut seudun herrasväkeä viimeisiin vieras-
kutsuihin kaupunkiin lähtönsä edellä, tapahtui jotakin
ihmeellistä.

Pihamaalta kuului itkua, jonka mummo-omena hyvin
ymmärsi.

— Minun on niin ikävä ja ahdas olla. Tahtoisin nyt jo
kernaasti kuolla! —

Ah, sehän oli kuningasomena! Armosta oli se suotu
kyytipojalle, joka odotteli isäntäväkeään lähteväksi. Sen
odotuksen aikana puristeli poika takkinsa taskussa ra-
kasta omenaansa, jota se ei hennonnut syödä.

Mummo-omenan sydäntä kosketteli sisaren sääli. Hän
olisi tahtonut luovuttaa paikkansa kuningasomenalle,
jota hän sisarenaan rakasti.

Mutta silloin ilmestyi ylhäinen herra omenalautasen
luo, kävi käsiksi suurimpaan omena — se oli juuri
mummo-omena — ja huudahti ihastuneena oudolla kie-
lellä jotakin. Siihen tuli heti runsaasti herrasväkeä, van-
haa ja nuorta. Kaikki olivat ilmetyn ihastuneita.

— Oi, armollinen rouva! Sen täytyy olla juuri tämä,

jolla saatetaan palauttaa valtakuntamme kuninkaallisten ilo ja onni! Tämä on tuo paljon puhuttu taikaomena. Sallittehan sen vuoksi, hyvä rouva, minun viedä sen mukani? —

— Mielelläni, mutta luulenpa, että meidän on syy vertailla. Puutarhassamme on vielä paljon muita parempiakin omenia. Katsokaamme! —

Ja sepähän nähtiin heti, että omenapuun latvassa riipui täyskypsä, aivan pyöreä omena, jossa ei ollut moitteen varaa. —

— Siellä on taikaomena! — kuiskasi herran kädestä mummo-omena.

Samassapa aikoikin eräs pikku pojista noutaa seipään, jolla omena olisi lyöty alas, mutta silloin ehätti kartanon rouva selittämään:

— Ei, pojukulta, omenaa niin pudoteta! Se saa pahan vian tärähdyksestä ja voihan vaikka kallis oksakin katketa. Käsin ja hellävaroen se on poimittava. —

Niin joutui tuo nuorin ja nöyrydestä kaunein omena suurimpaan kunniaan. Se sai uhrata kotinsa ja elämänsä prinssin pelastamiseksi ijänikuisesta sokeudesta. Sen sydämen hyvyys lahjoitti kuninkaan linnaan loppumattoman päivänpaisteen ja koko valtakunnalle kuninkaan lemmen ja rakkauden, jonka tuska ja epätoivo oli kerran kahlinnut surevan kuninkaan sydämen syvyyksiin.

Mutta kauneinta oli se, että mummo-omena ja tuo taikaomena saivat vielä kerran levätä rinnan kuninkaan linnassa silkkiliinan päällä ja että heidän oli onni jättää jälkeensä tulevain ihmeomenain sukutaimia.

Niiden ruskeat siemenet näet säilytettiin kultarasiassa ja kylvettiin siitä kuninkaan puutarhaan. Niistä nousi

yhdeksän omenapuuta, jotka jokaikinen kesä levittävät runsaan tuoksunsa kauas kuninkaallisen puutarhan ulkopuolellekin ja tuottavat iloa, onnea ja rikkautta koko valtakunnan yhteiseksi eduksi.

Ylpeän ja itserakkaan kuningasomenan söi kyytipoika ja sen siemenet hautasi syysvesien kuljettama sora maantienojaan.

Lintujen lentokilpailut.

Ennen muinoin, kun runsaslajinen linnustomme liikkui vielä vakituisia asunpaikkoja vailla, kertyi kerran lintuja Honkavaaran harjulle kuin nykyään ihmisiä suureen juhlaan. Siihen kuikkelehti pitkäsäärinen kurki, ylpeänä uhkeasta höyhenturkistaan. Sojokauloin soihottivat sorsat, hyrräsivät haukat, kotkat, varikset, västäräkit, pääskysset, leivoset, varpuset ja monet muut siivekkäät. Ah, olipa siinä ääntä ja elämää! Mutta kuitenkin vallitsi mitä mallikelpoisin järjestys. Kenenkä mieli olisikaan tehnyt haastaa riitaa tai sopimattomalla käytöksellä rikkoa suurta sunnuntairauhaa ihanalla Honkavaaran harjulla?

Kauniita kävelypaikkoja vihreiden puiden varjossa oli jokaiselle lintulajille yllin kyllin. Oli myös oksia puissa korkeammalla ja matalammalla, joten jokainen sai valita mieluisensa lepo- ja katselupaikan. Ja nähtävää olikin! Vähän matkan päässä vaaran juurella siinsi sammalmätäinen suo, jossa pienet lakkapäät petäjät olivat kuin herttaisia sadunlapsia. Mättäiden välissä luikerteli sinisinä nauhoina vesi ja niiden kupeissa punotti kourakaupoin

karpaloita. Sitten kylää kohti kulkien seurasi koivu- ja leppälehtoa, jossa oli kukkuloita ja laaksojen liepeitä. Nämä päättyivät kullankeltaiseen maantiehen, jonka toisella puolen alkoi kylä ja kyläläisten viljelykset. Kylän toisella puolen näkyi mustana sankka salo. Muille suunnille Honkavaaralta oli melkein samanlaisia näköaloja.

Kun oli hyvänaikaa ylistyslauluin ihailtu ympäristön kauneutta, aterioitu marjoilla, siemenillä, hyttysillä ja mitä muita runsaita antimiaan luonto tarjosikin, otti kurki juhlallisen asennon kannon päässä ja vaati harrasta hiljaisuutta. Se ilmoitti yhdessä ystävänsä sorsalaisten ja kuovien kanssa keksineensä sangen nokkelan numeron juhlaohjelmaan. Juhlallisin äänin esitti kurki, että pantaisiin toimeen lentokilpailut.

Esitys saavutti yksimielisensuosion, ja monet linnuista oikein hypähtelivät ilosta. Mutta kun ei kilpailuun voitaisi noin vaan ilman edelläkäypiä varusteluita ryhtyä, esitti lintujen paras laulajaparvi, että annettaisiin yhteisellä suurella kuorolla arvokas laulunumero, sen päälle pidettäisiin kymmenen minuutin väliaika ja sitten alkaisi kilpailu.

Myrskyisellä siipien räpytyksellä hyväksyttiin tämäkin esitys. Linnut näet siihen aikaan olivat kaikissa asioissa yksimielisiä!

No, sittenpä heti käytiinkin lauluun käsiksi.

Satakieli, joka oli tunnettu erinomaisesta säveltaituruudesta, ja jota ei kukaan kadehtinutkaan, sai kunnian ryhtyä yhteiskuoron johtajaksi. Mutta kun se oli pienenlätä, istahti se leppäpensaan latvaan, voidakseen nähdä laulajansa ja hallita heidän tahtinopeuttaan.

Paikoilleen parveiltaessa esitteli johtaja, että suuremmat laulajista, hyvän järjestyksen vuoksi, asettuisivat puoliym-

pyrään takamolle ja sitten aina pienempään päin niin, että sirkkuset, peipposet ja varpuset tulisivat ensimmäisiksi johtajan eteen.

Näin tapahtuikin ja kohta kajahti sekakuoro, jonka vertaa ei suurissakaan laulujuhliissa ole sen koommin kuultu. Ne linnuista, jotka yskän tai äänenmurroksen takia olivat saaneet olla kuulijain parvekkeella, palkitsivat esityksen vilkkaalla siipien räpytyksellä.

Nyt alkoi kuumeen kiireinen kilpailun valmistus. Tikka kapusi petäjän kylkeä pitkin ylös, pitämään vaaria väliajan kulusta. Se tirkisteli vasemmalla silmällään määrätyn oksan vieritse aurinkoa, jonka kulusta se ilmaisi ajan rientoa. Joka sekunti kopahutti se nokallaan puun kupeeseen ja joka minuutin kuluttua kaksi lyöntiä.

Olipasiinähyörinää ja pyörinää, kun lintusukulaiset etsivät ja järjestelivät toisiaan ja antoivat ohjeita, mitä kukin taisi!

Vanha varismuori oli ihan surkea, kun se vasta viime hätään onnistui löytämään nuoret sukulaisensa, jotka olivat vähän torkahtaneet lepän siimeksessä. Sorsat olivat suorassa rintamassa kaulat sojossa, kuin sotamiehet, jotka vartovat leikkisodan syöksyyn komennusta.

Kuikatkävelivät arvokkaina ja laahustavin askelin. Näitä nähdessään nuoret varpusen pojat nauraakihistivät salaa vasemmansiipensä alle, arvellen vahingoniloisina, ettei kuikkakaimalaisista voi ikimailmassa olla palkintolentäjiksi.

Sorsat sovinnolla pyrkivät kilparintaman vasempaan ääreen, huomauttamalla suovansa paremmille lentäjille tilaa keskustassa. Tämä oli hyvin mieluista varsinkin variksista. Ne näet salaa supattelivat keskenään, että sorsien pärisevä lento halkaisee kaikkien kunnon lentäjien korvista kuulokalvon.

Tällaisen järjestelyn parhaillaan jatkuessa pyrähti tikka vartiopaikaltaan ja päästi pitkän tირრinsä merkiksi, että väliaika oli loppunut.

Ja sittenpä alkoikin kilpalento! Oi, hyvät ihmiset, minkälainen lähdön rysähdys ja minkälaista lentämisen kohinaa, suihketta, loiskutusta ja pärinää!

Mutta kaikkien kauhuksi jäi suurin osa pääskysen sukua vielä kentälle. Ne huusivat kyllä tulevansa, mutta heidän täytyi tulisella kiireellä vielä sukia höyhennystään, he kun kuorolaulussa olivat laulaneet itsensä aivan vesimäriksi, eikä juhlakilpailuun heidän mielestään mitenkään soveltunut niin siistimättömänä ottaa osaa.

Mutta jo ensimmäisen kahdensadan metrin taipaleella tiptahtilentorintamasta äärinvasemmisto ja jäi jäljelle. Kyllähän sitä jo vähin oli arvaittakin, että sorsan lento on aina sorsan lentoa. Alussa ne päräsivät kuin paraat lentokoneet, mutta kohta kuului sorsaparven nuorimpiensuusta huutoa, että heidän keuhkonsa halkeavat ja solisluu katkeaa tuhannen rimusiksi.

Sorsien perästä hidastuivat kurjetkin jälkijoukkoon. Tämän nähdessään arvelivat varikset kiireen sujakalla, että kyllä niillä olisi voimaa riittänyt, mutta mielivät vain huvikseen laiskotella.

Eipäs, vaan kurjet haistoivat karpalon tuoksua! Ja totta totisesti! Ne putosivat ihan alas asti ja jäivät kahlailemaan suosammalikkoon. Sorsat lentää pyristivät vesilammikon kohdalle ja sitten nekin molskahtivat alas niin, että vesi räiskyi hopean kirkkain karpaloin.

Mutta katsos vain! Sieltä tulla siuhui jälkeenjäänyt pääskysten parvikin. Sen höyhennys välkkyi silkinkiiltoisena. Se piti suloista viserrystä matkamusikkinaan ja lensi aivan kuin leikiten.

Jopa häipyi harakankin suku etummaisten joukosta. Oli tuskin ehditty kylän takaliston koivikkoon, kun pitkäpyrstöisistä yksi toisensa perästä luikahti koivun oksalle, alkaen siellä siipiään räpytellen pitää sen päiväistä räkätystä. Ne kielivät toisten parempaa lentotaitoa ja huusivat omaa nälkäänsä ja väsymystänsä.

Kylän kohdalle päästyä väsyivät varpuset. Ne istahtelivat aittain räystäälle ja ikkunan päällyslaudoille. Joku niistä kiireen touhakassa lentää töksähti seinää ja ikkuna-ruutuakin kohti. Siinä sitten täytyi yhdessä vammoja parannella ja etsiä haavoittuneille sairastuoteita. No, niitä löytyikin kyllä kyläläisten ikkunain pielistä.

Tätä kummaa katsomaan viivähtivät hetkiseksi hyvän-
tahtoiset pääskysset. Ne siuhahtelivat kauniissa kaartolennoissa ylös ja alas, oikealle ja vasemmalle ja samoin tein suikkivat suuhunsa hyttysiä pihan lähettyviltä.

Silloin lapset huiskuttivat niille hattujaan, kiipeilivät aidanseljille ja huusivat illoan ilmi. Pääskysset siitä yltyivät yhä iloisemmin laulamaan, että ilman rannat raikuivat.

Kylän yli ehdittyään oli kilpailijain parvi harventunut niin, että siinä ei ollut jäljellä kuin vares, haukka ja kotka.

Kotkat ja haukat, kilpailien kummatkin ensimmäisestä palkinnosta, huutoivat eteenpäin sellaisella voimalla, etteivät edes joutaneet sivulleen vilkaisemaan. Ne eivät siis aavistaneetkaan, vieläkö toisia tuli perästä vai ei.

Vares tämän ensimmäiseksi älysi. Se alkoi heikompain lentäjään väsymystä ilkkua haa-haa-jaa-jaa-huudoillaan ja jäi myöhästyneitä odottelemaan. Eihän maksanut vaivaa rynnistää kilvan kotkan ja haukan kanssa — arveli se.

Leivoselle kävi niin, että se kuuli varpusen surunvoittoisen valitusvirren ja tahtoi sitä lohduttaa. Mutta kun se

ei keksinyt, missä varpusystävä oleili, kohosi se yhä korkeammalle, laulaakseen edelle ehtineille pikalentäjille merkin, että oli pysähdyttävä, koska eräät kilpatovereista olivat kärsineet vahingon.

Vihdoin pysähtyi kotkainkin kova lentäjäsuku. Se huomasi näet olevansa yksin kilpailemassa. Alla siinsi sininen salo huimaavine vaaroineen ja jättiläishonkineen, mutta toisia kilpatovereita ei näkynyt mail'a halmeilla.

Eipä siinä sen enempää kuin laskeuduttiin saloharjulla kasvavain honkien latvaan istumaan ja odottamaan toisia tulevaksi.

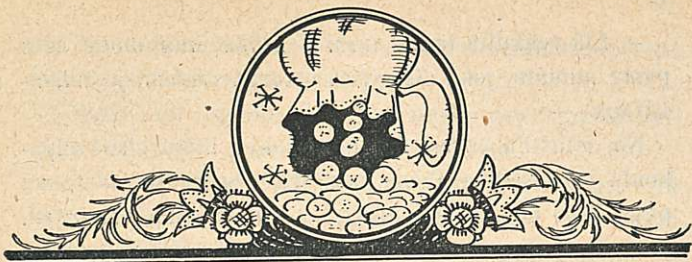
Näin päättyi lintujen suuri lentokilpailu. Kotka suoriutui voittajana, mutta joutui voittonsa vaatimuksesta kauas ihmisten ilmoilta suuren salon ja yksinäisen erämaan asukkaaksi. Sen lähimmäksi naapuriksi leiriytyi haukka, joka kylän rajalla vartoo tovereitaan ja pelkää yksin lähteä ylhä erämaan taivalta taittamaan.

Tällä tavalla ottivat asuinsijansa muutkin lentokilpaan lähteneet linnut. Kurki kahlaa soita, sorsa soutelee vedenselkiä, varpunen pyristelee ikkunain pielissä ja siinä sivussa tekee kiusaa pääskyselle, vaikka pääskynen sydämenhyvytydessään tahtoo laulaa sille lohdutusta ja olla samalla ihmisten ilona.

Leivonen lentää yhä ylöspäin, vieden kärsimyksen ja kohdanneen vahingon viestiä valkeuden iki ylhiin asunoihin. Mutta vares vaakkuu kylänrajalla ja odottaa kiihkeästi, varsinkin joka kevään tullen, milloin ne pienemät lentäjät palaavat.

Sanopas sinä, kuka linnuistamme ansaitsee lentotaidollaan ensimmäisen palkinnon?

Köyhä sotamies ja rangaistu prinsessa.

(Kansan satu.)

Olipa kerran kolme veljestä. Heillä ei ollut liikoja rikkauksia: ainoastaan hyvä metsästystaitonsa ynnä pieni mökkipahanen, missä he olivat vanhaa äitiään elättäneet.

Tapahtuipa sitten, että heidän oli lähdeävä sotapalvelukseen. Niin he myivät mökkipahasen, antoivat siitä saadut rahat äidilleen ja kulkivat kuninkaan kaupunkiin palveluspaikkaansa.

Kolmen vuoden kuluttua pyysivät he päälliköltään loma-aikaa ja siitä oitis menivät metsästelemään. Kävelivät ja etsivät ensimmäisen päivän ja eksyivät korven keskelle ympyriäiselle kukkujalle. Ei edes hiirenpoikasta Metsänhaltija ollut heidän eteensä osuttanut.

Väsyneinä yöpyivät veljekset tähän, päättäen vuoroonsa pitää vartiota. Ensinnä joutui nuorin veljeksistä vartioimaan toisten nukkuessa.

No, yösydännä miilusteli metsästä hirmupartainen ukko, jolla oli iso rahakukkaro ja pitkä piippu. Poika aikoi heti ampua kumman kulkijan, mutta tämä rauhallisesti pakisi pojalle:

— Elä velikulta tuumi turhia! Eihän sinun luotisi edes pysty minuun, joka olen niitä ottanut vastaan jo tuhan-sittain. —

No, istuttiin sitten nuotiolle, missä ukko alkoi tupakoida ja kysellä poikien puuhista. Selitykset saatuaan pyysi äijä poikaa oppaakseen. Mutta poika vastusteli.

— Voi veliseni, enpä saata sitä tehdä, sillä veljeni herättyään alkavat ihmehtiä, että mikäs miehen on perinyt. —

Tuosta ukko tempasi pojan kädestä pyssyn ja iski sen maahan pystyyn.

— Tästä ei lennä ylitse ilman lintukaan, ja koko poissa-olosi ajan veljesi makaavat sikeää unta. —

Läksivät siitä sitten patikoimaan. Kohta hohti heitä vastaan vaskinen linna, minkä portilla vartijat suoriutuivat syviin kumarruksiin. Linnan jokaisesta ikkunasta virtaili valonhohdetta.

Ukko vei pojan linnaan ja piteli siellä parain kestein, että poika sai lähteä kuin uutena miehenä.

— Kauanko luulet paluutiellä viipyväsi? kysyisi ukko pojalta.

— Sen kun hetkisen, kuten tulotiekin tuntui — arveli poika.

— Ohoh, vähintään viisi vuorokautta kestää kulkusi! —

Poika siitä säikähti perin pahoin. Johan veljet sitten aikaa olisivat heränneet. Mutta ukko lohdutteli, sanoen panevansa matkan joutumaan. Sitten kysyi hän saatamispalkkion suuruutta. Mutta poika kieltäytyi mitään maksua ottamasta, kun jo oli saanut kelpo kestityksen.

— Saatpa sitten tästä kukkaroni, jossa on toisessa päässä kultaa toisessa hopeaa. Kuluta siitä kuinka paljon hyvänsä, eivät aarteet ikinään loppu. Mutta et saa sitä näyt-

tää etkä kertoa, mistä olet sen saanut ennenkuin sopivana aikana, muutoin sinut paha perii. —

Tämäpä oli ihmeellistä! Ihan tuntui pojan päätä hui-
maavan. Silloin antoi ukko vielä neuvon.

— Veljesi ihmehtivät, mutta sinun tulee sanoa, että lehdonlaidassa oli lähde, josta joit ja siitä kait kaikki johtuu.

Niinpä kävikin. Veljet kohta kummeksumaan, että mikä mieheen on mennyt. Mutta poika antoi heille ukolta saamansa selityksen ja siitä he lakkasivat enempiä utel-
lemasta.

Tämän seuraavan päivän samoiltuaan saivat he riistaa täydet kantamukset ja joutuivat samaan yöpaikkaan. Nyt oli keskimmäisen veljeksien vuoro vartioida.

Taaskin kävi kuten edellisenä yönä. Jouduttiin hopealin-
ninan luo, minkä hopeaisella portilla olivat karhut kunnia-
vartijoina. Linnassa sai poika keisarilliset kestitykset ja palveluksensa palkkioksi ihmeellisen pöytäliinan.

— Tämä on sellainen taikaliina, että mihin ikinä sen levität ja mielit millaisia herkkuja hyvänsä, niin niitä oitis ilmestyy eteesi yllin kyllin. — Hänetkin penäsi ukko ennen aikaansa puhumusta taikaliinastaan sen halaistua sanaa.

Kolmantena päivänä oli heillä riistaa ilman liikoja etsiskelyjä. Jälleen asetuttiin entisille yösijoille ja vanhin veljistä asettui vartioimaan.

Hänellekin ilmestyi sama ihmeellinen ukko. Mutta tämä velipä aikoikin ukon kiellosta kuolimatta ampua, vaan ei saanut asettansa vireeseen. Niin täytyi hänen luopua yrityksestään ja tehdä tuttavuutta vieraan kanssa. Hänkin joutui ukkoa saattelemaan ja noin neljännes-

tunnin kuluttua kohdattiin korvessa kultainen linna, minkä portilla leijoonat pitivät vartiota. Linnan sisäpuolikin oli ehta kultaa.

Alkoi taas kelpo kestitys ja ystävällinen yhdessäolo. Mutta lähtiessään peljästyivät poika kuullessaan, että paluutie olisi viidentoista vuorokauden mittainen. No, siitäpä ukko lohduttelemaan, kuten toisiakin, että kyllä hän saattaa matkan joutumaan.

Tälle veljelle antoi ukko sellaisen ihmevaipan, että kun sen puki päällensä, saattoi liikkua näkymättömänä missä hyvänsä. Mutta tästäkään lahjasta ei saanut ennen aikaansa puhua puolta sanaa.

Näin oli kolme vuorokautta vierähtänyt. Veljesten oli lähdettävä etsimään tietä, joka johtaisi jälleen kuninkaan kaupunkiin. Heillä oli kantamukset riistaa, ja jokaisen mieli hyppi hykkyrällä, ajatellessaan omistavansa taikalun, jonka avulla kyllä henkensä elättäisi. Mutta ukon vihaisia varoituksia muistaen eivät he edes toinen toisilleen tohtineet aarteistaan puhua.

Kävellessään korpia osuivat he vihdoinkin maantielle, missä he suuntaa tietämättä alkoivat astella eteenpäin.

Osuttiinpa siinä majataloon. Siihen he päättivät poiketa ja vaihettaa riistalla ruokaa, kun ei ollut rahaa, millä ostaa. Tällöin muisti nuorin veljeksistä suuren rahakukkaronsa ja keskimmäinen ihmeellisen taikaliinansa, mutta eivät tohtineet asiasta mitään hiiskua.

Talosta pyydettiin sitten parasta syötävää. Sen maksumiksi kaatoi nuorin veli kasan hopearahoja pöydälle, kysyen olisiko rahoja jo riittävästi. Ihanpa isäntä kauhistui tuota rahan paljoutta ja arveli, että siitä hinnasta olisi elättänyt vieraita kolme vuotta. Mutta poika kehotti

kohteliaasti isäntää korjaamaan kaikki rahat. No, tottahan isäntä sen kiittäen tekikin.

Tuosta toiset veljekset salaa arvelivat, että nuorinta veikko oli varmaan kohdannut sama onni kuin heitäkin.

Kun siitä ei silmittömällä kiireellä selvitty lähtemään, niin alkoi aterian maksaja hieroa isännän kanssa talonkauppoja. Isäntä ihmetellen käveli kahakäteen lattialla ja ilmotti hinnaksi huikean summan. Poika kovisti kukkarostaan kelpo kasan kultaa pöydälle kysyen, joko riittäisi. Isäntä päivittelemään, että oli jo kolmen hovin hinta. — Ei se minuun kuulu, korjaa vain rahat pois — vastasi poika rohkeasti. Sitten hän virkkoi keskimmäiselle veljelleen:

— Minä ostin sinulle talon, ettet enää tarvitse olla sotamiehenä. Ota nyt isännän ohjaket käsiisi ja jos mitä ikävyyksiä alkaisi koitua, että näin olet karkuteille jäänyt sotapalveluksesta, niin minä vastaan puolestasi päällikön edessä. —

Tästä lahjastaan pyysi hän vain kyytihevösen, saattamaan itseään vanhimman veljen kera kaupunkiin, minne oli matkaa pari kyytiväliä.

Seuraavassa majatalossa täytyi veljesten taas einehtää ja maksuksi kaatoi nuorin veli taikakukkarostaan sellaisen kasan hopearahoja, että isäntä ihmehti ja olisi tahtonut vaikka viisi vuotta elättää veljeksiä moisesta maksusta.

Tässä taaskin sukeusivat talonkaupat. Isäntä ilmotti uhmahinnan, mutta poika solahutti kukkarostaan kultarahoja sellaisen erän, ettei halutettu edes laskemaan käydä. Hyvästikin kymmenen talon hinnaksi ne isäntä arvioi.

Tämän talon lahjotti poika vanhimmalle veljelleen ja tahtoi vastalahjaksi vain kyydin palveluspaikkaansa. Hän lupasi siellä päällikön kanssa selvittää veljensä asiat. Niin hän lähti ajelemaan eteenpäin, mukanaan suuret säkilliset riistaa: lintuja, kettuja ja jäniksiä.

Perille päästyään hän ensitöikseen mötkähytti vääpelille säkillisen riistaa tulijaisiksi. Sitten pyysi hän vääpelin puhumaan päällikölle, että hän haluaisi ostaa itsensä ja veljensä vapaiksi sotapalveluksesta. Vääpeli toimittikin päällikölle tulijaisiksi varatut riistasäkit ja esitti pojan asian, mutta päällikkö arveli, ettei lunnaiksi tarvittavaa rahasummaa olisi köyhällä sotamiehellä. Kolmen miehen vapautuskirja maksaisi näes kolmesataa ruplaa.

Siitäpä poika kohta kopahutti kukkaroansa pöytään ja siihen solahti kasa kultarahoja. Mielihyvin alkoi päällikkö kohta toimittaa vapautuskirjaa arvellen, että näiden kolmen sotamiehen runsailla rahoilla voi helposti hankkia kymmenen pataljoonaa palkkaväkeä.

— Mitenpä olla kuin eleä? — arveli poika nyt, saatuaan itsensä ja veljensä vapaiksi ja hankittuaan veljilleen talot ja tavarat. No, se oli juuri kuninkaan kaupunki, missä hän oleili. Ja kuninkaalla kerrottiin olevan kauniin mutta pahanelkisen tyttären. Poika päätti koettaa onneansa, eikö hän voisi voittaa osakseen prinsessan rakkautta, kihlata häntä ja elämän vierieissä tasottaa tyttären huonoa luonnetta.

— Raha kaikki voittaa — sanoivat ihmiset. Niin uskoi poikakin, pukeutui parhaisiin vaatteisiin ja läksi linnaan pyrkimään. Mutta tuo kuusikerroksinen linna olikin lujasti vartioitu. Vartiosotilaat eivät päästäneet miestä edes linnan pihaportin lähettyville, vaan aikoivat kääntää hänet samoin tein takaisin.

Prinsessa sattui oleilemaan ylimmässä kerroksessa ja näki mitä portilla tapahtui. Heti lähetti hän kamari-neitsyeensä ottamaan selvää, kuka herra käännytettiin tieltä takaisin ja mitä tällä oli asiana. Mies ilmotti kosimisasiakomuksensa. Silloin antoi prinsessa vartiosotilaille käskyn, että tulija oli esteettä laskettava hänen puheilleen.

Kun prinsessa tunsu, että tulija oli sama mies, joka sotaväessä ollessaan oli usein seisonut vartiossa linnan portilla vihastui hän.

— Kuinka sinä uskallat tulla puhumaan minulle kihlausaikeistasi? Sinähän olet seisonut lukuisia kertoja köyhänä halpana sotamiehenä isäni linnan portinpielessä! — sanoi prinsessa ylpeästi. Mutta poika kumarsi syvään ja vastasi rohkeasti:

— Kyllä, armollinen prinsessa, niin olen tehnytkin, täyttäessäni velvollisuuttani kuninkaan ja isänmaan puolesta. Mutta nyt minä olen rikas kuin kuningas, sillä minulla on kukkaro, josta kulta ja hopea ei kuunaan lopu. —

Silloin muuttihe prinsessa, tuo julma, kateellinen ja ahne, viekkaaksi. Hän mieli ryöstää rikkaudet pojalta, kuten monelta muulta kosijalta tätä ennen. Mairitteli siitä pojan viereensä istumaan, halusi nähdä tuota taikakukkaroa ja sen käsiinsä saatuaan pyysi pojan odottamaan, kunnes hän kävisi isälleen, kuninkaalle, kukkaroa näyttämässä sekä sopimassa siitä, eikö heistä hyvinkin tulisi aviopari.

Mutta prinsessa ei tullutkaan takaisin, vaan hänen asemestaan ilmestyi sotilaita, jotka väkivalloin, pilkaten ja piesten potkivat pojan ulos linnasta.

Tuska sydämessään tällaisesta väkivallan teosta käveli poika nyt kaupunkia ja mietti mielessään, mitä tehdä.

Muistipa siinä, että oli veljilleen suuret lahjat hankkinut. Tottahan he hänestä nyt pitäisivät huolen.

Niin hän meni murheellisena keskimmäisen veljensä luo ja kertoi, miten hänet oli viekkaudella saatettu köyhäksi.

Veli oli valmis lohduttamaan. Hän toi esiin taikaliinansa.

— Saat, veliseni, lahjaksi tämän. Levitä se missä ikinä ja ajattele minkälaisia herkkuja hyvänsä, niin niitä on kohta kylliksi käytettävänäsi. —

Hyvillä mielin kiitteli köyhä veli ja patikoi taas kuninkaan kaupunkiin. Mutta hän ei malttanut olla pyrkimättä prinsessan luo saamaan kukkaroaan takaisin.

Nytkin aikoivat vartijat ajaa hänet portilta takaisin, mutta prinsessa huusi heille, että mies oli laskettava linnaan.

Tuskin oli poika päässyt sisälle, kun prinsessa teeskennellen itkua lankesi hänen kaulaansa.

— Mihinkäs sinä, sankari kultainen, katosit hiljattain? Kun minä olin isäni puheilla, niin sinä sillä aikaa olit mennyt matkoihisi. Olen itkien ikävöinyt sinua aina siitä asti. —

Sitten hän kertoi, että kuningas oli kyllä suostunut heidän yhteenmenoonsa.

Siitä poika, entiset pahat unohtaen, taas iloissaan ilmoiteli olevansa rikas. Hänellä kun oli hallussaan sellainen ihmeellinen liina.

Mutta mitäpä s ollakaan? Kävi ihan kuin edelliselläkin kerralla.

Nyt meni mies poloinen vanhimman veljensä luo. Tämäkin puolestaan suri veljensä kohtaloa ja kiitokseksi saastaan lahjatalosta antoi veljelleen taikavaippansa.

— Pue se yllesi ja mene linnaan. Kenties saat sieltä tavarasi takaisin — neuvoi vanhin veli.

Poika liikkui nyt linnassa kuin konsanaan henki, jota ei nähdä. Hän kulki kuninkaantyttären ohitse, avasi vaatekaapin ja kallisarvoisten kalujen kätköön, mutta ei löytänyt kadonnutta kukkaroa eikä liinaa.

Sitten pysähtyi hän ovipieleen ja ääneensä tervehti prinsessaa. Prinsessa lipeäkieli siitä kohta luikkaroimaan:

— Kuinka sinä, kultuseni, olet täällä enkä sinua näe! —

— Jaa-a! Kyllä minä olenkin sellainen mies, että voin muuttua miksi vain haluan — vastasi poika melkein ylpeänä. Siihen prinsessa viekastellen:

— Minä olen viisas ja osaava, mutta taidatpa sinä sentään olla suurempi minua. Kyllä me olemme luodut toisiamme varten. Miksikä sinä taas toistamiseen karkasit luotani ja jätit minut ikävääni? —

— Tottahan minun täytyi henkeni uhalla paeta sotamiestenne käsistä — vastasi poika pahoin mielin. Ja sitten hän taas selitteli, miten hän saattoi olla näkymättömänä linnassa.

— Näytä hyvä mies minullekin sitä vaippaasi. Tahdon mennä isäni luo ja sanoa hänelle, ettei ikinään saa laskea julmia sotamiehiä minun kamariini. —

Ja tapahtui, että poika taaskin unohti prinsessan viekkauksen ja luovutti tälle veljeltään saamansa lahjan.

Prinsessa meni, mutta antoi lukita ovet salpaan. Sitten lähetti hän sotilaat pieksemään ovia ja käski heidän haastaa kovaa uhkan kieltä poika poloiselle.

— Tämä on pahenuksen päivä sinulle, joka uskallat taikoinesi tunkeutua armomme asuntoon! Ilman armoa joudut nyt päätäsi lyhemmäksi. —

Niin huusivat sotamiehet oven takaa. Ja silloin poika poloinen hädissään repi verhot prinsessan ikkunoista ja laskeutui niistä kiertämänsä köyden avulla ikkunan kautta kadulle.

Jälleen murhe mielessään käveli hän kaupungilla. No, olipa satamassa suuri vierasmaalainen laiva. Hän meni kapteenin puheille ja myi itsensä kuudeksi vuodeksi laivan palvelukseen. Mutta muutaman päivän perästä nosti meri mahtinsa esille sellaisella voimalla, että laiva pirstoutui palasiksi ja koko miehistöstä hän ainut pelastui raakapuun turvissa sumuisen saaren rantaan.

Kuivailtuaan vaatteensa alkoi hän etsiä saaresta ihmisiä, tai jos sattuisi jotain syötävää, sillä oli kova nälkä. Joutuipa siitä suuren omenapuun luo. Hän pudotti yhden nyrkin kokoisen omenan ja söi suihin. Mutta se oli taikapuu, jonka hedelmä muutti hänet valkeaksi hevoseksi. Käveli kompuroi siitä neljin jaloin. Söi toisen omenan ja siitä kasvoi sellainen sarvikiehkura hänen otsaluuhunsa, että sai pujotteleida puiden lomitse.

Tulipa siitä jo tosi tuska eteen. Hän huomasi nyt selvään, miten tuo taikakaluja lahjottanut ukko toteutti uhkauksensa.

Vihdoin joutui hän pienen omenapuun luo. — Ei käy hullummin kuin on käynyt, jos syön tuostakin. — Niinpä söi hän pikkuisen omenan. Kohta tipahtivat sarvet tiehensä. Söi toisen. Karvapeite vierä selästä, kylkien päältä ja kaikkialta. Hän oli uudelleen päässyt ihmiseksi.

Poika säilytti muistissaan ne merkilliset omenapuut. Eihän sitä tiennyt, mitä saattoi vielä elämässä tapahtua.

Kävellen siellä aikaa kuluttaessaan osuttaa hän eräessä kohden kumoon kaadetun venheen. Sen alla oli naisen

vaateparsa ja kaksilokeroinen kori. Mies puki vaatteet yllensä, otti korin käsivarrelleen ja poimi sen lokerot täyteen omenia, toiseen suuresta toiseen pienestä puusta. Sitten purjehti hän merille ja kolme vuorokautta tuulen ajelmana oltuaan joutui taas kuninkaan kaupungin rantaan.

Linnansa parvekkeelta näki kuninkaan tytär kohta, kuinka outo alus toi rantaan kauniita omenia. Hän antoi palvelijansa mennä niitä ostamaan. Mutta kun niiden hinta oli sata ruplaa kappaleelta, ei palvelija tohtinut ostaa enempää kuin kaksi suurinta omenaa. Sitä saalistaan läksi hän kiireellä kiidättämään kiihkeästi odottavalle prinsessalle. Mutta omenain myyjä lykkäsi venheensä vesille ja purjehti muille markkinoille.

Tuskin olivat omenat ehtineet prinsessan ovelle kun hän töytäsi vastaan ja alkoi syödä rouhtaa niitä suihinsa. Ahmaisi ensimmäisen ja alkoi ihmehtiä, mikä hänestä oli tullut. Mutta hän uskoi uneksivansa ja söi toisenkin.

Nyt seisoi hän keskilattialla valkoisena hevosenä, jonka otsaa kattoi kauhistuttava sarvikiehkura. Siitä suuri suru ja häätymätön hätä linnaan ja koko kuninkaan kaupunkiin. Kuningas viipymättä etsimään parannuskeinoja. Hän antoi kuuluttajain julistaa kaikkialla, että mistä ikinä löytyisi taituri, joka voisi muuttaa rakastettavan prinsessan jälleen ihmiseksi, sen olisi viipymättä tultava kuninkaan puheille. Tehtävässään onnistuva saisi valtaistuimen ja puolisoikseen taudista parannetun tyttären. Vieläpä antoi kuningas käskyn porttinsa vartijoille, että kuka hyvänsä yöllä tai päivällä ilmestyisi portille ja ilmoitaisi olevansa tohtori, sen oli esteettä annettava käydä sisälle.

Ensimmäiseksi tietysti koettivat linnan omat, sitten kaupungin ja valtakunnan vieraiden seutujen taitoniekat onneaan. Mutta he eivät onnistuneet tehtävässään. Kun he yrittivät sahata sarvilaarukoita tuon valkean hevosen otsasta, kasvoi sahatun haarukan sijalle yhä uusia.

Viimein osui viesti omenakauppiaankin korviin. Päätipä siitä hänkin pistäytyä kuninkaan tytärtä tervehtimässä. Hän hankki tohtorin pukimet, kulki kuninkaan linnaan ja ilmotti olevansa se mies, jota oli kauan kai-vattu saapuvaksi.

Kuningas ihastui ikihyväksi miehen vakuutuksista, että hän ainoa saattoi tehdä taitat, joihin toiset eivät olleet kyenneet. Ja kun mies valitteli, että pitkä matkansa oli niellyt varoja niin, ettei ollut enää riittävästi lääkkeiden ostoon, antoi kohta taiturille viisisataa ruplaa.

Sitten vaati mies vielä lupauksen, ettei ketään saanut laskea kamariin, missä parannuskeinoja koeteltiin, kuulupa sieltä minkälaista ääntä tahansa. Kuningas panikin sotilaat ladatuin asein vartioon ovien ulkopuolelle, millä aikaa taituri oli käynyt linnan puiston perukassa kätke-mässä poveensa punotun vitsapatukan. Sitten sulkeutui hän kuninkaantyttären komeroon.

Tällä kertaa seisoi voittajana köyhä sotamies pahan prinsessan luona, mikä oli hänet kolmesti viekkaudella pettänyt. Hänet valtasi sääli nähdessään onnettoman kuninkaantyttären.

— Olette tehnyt vääryyttä, armollinen prinsessa, kun olette saanut osaksenne tällaisen rangaistuksen, — tiedän mä —, sanoi taituri tyynellä arvokkuudella.

— Minä en ole tehnyt kirkullekaan vääryyttä! — vakuutti rangaistu prinsessa röyhkeästi.

— Vai niin, mutta missä on erään köyhän sotamiehen rahakukkaro? — vastasi taituri ja kopahutti patukalla valkean hevosen, prinsessan, kavioon. Siitä heti hevonen rukoilemaan armoa, että taituri hellittäisi taikansa.

— Ei, ennenkuin olet tunnustanut suuret virheesi ja vääryytesi — vakuutti parantaja puolestaan ja kopahutti toiseenkin kavioon. Vihdoin heltisi kovettunut kuninkaantytär tunnustamaan ottaneensa eräältä pojalta rahakukkaron.

— Arvasinhan tuon! — sanoi taituri ja antoi pienestä omenasta palasen rangaistulle prinsessalle. Heti tipahdinkin kappale sarvia pois, eikä uusia tullut tilalle.

— On vielä vikoja, joita ette tahdo tunnustaa. Sano-kaa kaikki, niin teidän käy hyvin — kehotti taituri. Mutta prinsessa suuttui ja kielsi mitään muita vikoja olevan. Taituri kopahutti kolmanteen kavioon. Nyt jo tunnusti prinsessa ryöstäneensä pöytäliinankin. Sitten sai hän puolet pienestä omenasta. Koko sarvien puolikas putosi pois ja hän muuttui puoli ruumiiltaan kauniiksi ihmiseksi.

Enempää ei prinsessa halunnut niskoitella, vaan tunnusti arvelematta myöskin ryöstäneensä taikavaipan, saaden taiturilta tunnustuksensa palkaksi kokonaisen pienen omenan. Mutta suurin palkka oli kuitenkin se, että rangaistuksen kahle kirposi kokonaan ja hän seisoi entistään ihanampana, ilmi elävänä prinsessana köyhän sotamiehen edessä. Sotamiehellä oli nyt yllään taitavan tohtorin vaateparsi, mutta prinsessan kultakoristeisten silkki-vaatteiden alla sykki nöyrä ja rehellinen sydän, joka oli oppinut karttamaan vääryyttä.

— Tuo köyhä sotamies, joka seisoi kerran vahdissa

isäsi linnan portinpielessä ja jolle myöhemmin paljon vääryyttä teit, olen juuri minä. Mutta minun uskollisuuteni ja rakkauteni ei ole vieläkään pettänyt. Sen vuoksi toivon, että vapaasta tahdostasi tarjoat minulle rakastettavan kätesi. —

Prinsessa kiitti ja kumarsi. Hän luovutti kaikki ihmeelliset esineet takaisin, mutta köyhä sotamies lahjoitti nyt ne prinsessalle.

— Pidä ne arvokkaina tallessa. Ja kun kuulet valtakunnassasi sattuvista onnettomuuksista, niin lahjota ne rakkaudessa niille, jotka ovat tosi avun tarpeessa. —

Sitten otti sotamies prinsessaa kädestä, astui arvokkaasti kuninkaan eteen ja otti vastaan hänen isällisen siunauksensa.

Hänet asetettiin valtaistuimelle. Yli valtakunnan vietettiin kuninkaallisena häöpäivänä riemujuhlaa ja itse linnassa pidettiin niin yltäkyläiset häät, että minullekin niissä tarjottiin seulalla sokerista ja medestä valmistettua viiniä!

Sen pituinen se.

Satu saunan synnystä.

Elelipä kerran jossain Uralin itärinteillä jättiläinen, joka oli ottanut kohtalaisen työtaakan hartioilleen. Hän, näet, vihastuneena siitä, ettei jaksanut kavuta vuoren yli, oli päättänyt mukiloida tantereen tasalle tuon harjuronon kymmenet kukkulat, saadakseen nähdä, mitä niiden tällä puolen olisi.

Siinä hän sitten raatoi ja rehki niin, että turpeiden mäiske ja kallioiden jyske kuului yli yhdeksän peninkulman, kun hän niitä nakkeli edestään. Hän teki työtä ahkeraan kuin muurahainen ja söi kuin murjaani. Otuksia koppoi jätti elävältä kouraansa ja pisteli poskeensa. Sitten einehdittyään paneutui pitkäkseen päivää pais-tattelemaan. Ja tosiaankin: makailipa siinä mies semmoinen, että kun hänellä oli päänalusenaan Uralin kukkula, niin jalkaterät tapailivat Ob-joelle asti. No, niissäpä oli oivallinen silta Siperian samoojille joen yli astua!

Mutta eräänä päivänä tunsu tämä uros outoa vilunpuistatusta jättiläisruumiissaan. Päivän työ oli jo tehty eikä enää jaksanut uusista ponnistuksista hikeä hankkia.

Silloin mietti mies keinoja vilua vastaan. Hän harppasi aina Tyynen meren saarten tulivuorilta asti tulta lainaamassa. Sytytti siellä suuren tervasruhon tulivuoren aukossa ja kantoi tuon tulisoihdun työmaalleen. Viritti siinä sitten sellaisen roihun, että puoli Pohjoista Jäämerta hikoili kuuman tuskissa ja koko pohjan taivas punersi lieskan loimusta. Tästä säikäytyneinä meidän maamme hiidet ja menninkäiset suin päin kovaa kilpajuoksua pakenivat aina Lapin onkaloihin asti, missä ne vieläkin piiloaan pitävät.

No, jäähtynyt jättiläis-Ukko lämmittelihe siinä lietensä loimussa, käänteli laiskasti kylkiään ja tunsi lämmön siunattua suloa. Ajanoloon kuumenivat myöskin kallioiden kyljet niin, että ne alkoivat hehkua. Mutta tästäpä lämpeni ilma ja alkoi virtailla ylöspäin. Sivusta käsin, sieltä Siperian aukeilta aroilta, painalti puhurinsa jäinen alhaalla oleva ilma ja tunkeusi täyttämään ilmatomaksi jäänyttä jättiläisen ympäristöä. Niin aiheutui mahtava myrskytuuli, joka toi tullessaan Siperian sumut ja sadepilvet.

Vesi putosi pilvistä virtana niin jättiläisen hartioille kuin kuumentuneille kallioillekin. Myrskytuuli puolestaan pieksi vuoren rinteellä kasvaneita puita niin, että niiden latvat virpoivat höyryävällä liedellä lojuvan jättiläisen hartioita. Uros oihki ja äännäteli, käänti kylkeä ja toista, mutta ei malttanut leikistä luopua, sillä hän tunsi siinä saavansa nuorteutta työn jäykistämiin jäseniinsä.

Seuraavana iltana teki jättiläinen samanlaisen roihun ja joutui yhtä kuumaan kylpyyn.

Tätä iltaihannettaan käytteli hän sitten aikansa kuluksi ja vartalonsa voitimeksi aina elämänsä loppuun

asti ja siirtipä tuon löylyleikkinsä vielä perintönä pojilleenkin.

Näiltä perivät sen taian Uralin tälle puolen pääsneet urohot ja käyttivätkin uutteraan sitä iltailoa hyväkseen.

Mutta kun he olivat pienempiä eivätkä voineet virittää sellaista roihua, joka olisi tuottanut tuulen ja saanut puut piekemään heitä, vangitsivat he kuumennetusta kiukaasta heltiävän höyryn neljän hirsiseinän sisälle ja koppoivat kouraansa koivunöksia, joilla he sitten mielensä mukaan hartioitaan hosuivat.

Taidatpa osaltasi sinäkin sen ihanan iltailon touhut tuntea?

Hyvän enkelin työ.

Isä oli ollut koko viikon huolissaan. Hän oli useana iltana seisonut pitkän aikaa pihaportilla ja tähyillyt Rimpisuon takaista metsänrintaa ja siitä sitten, arvelevasti päättään pyöräyttäen astellut äänettömästi tupaan.

— Paha onni on tulossa — sanoi hän hitaasti äidille eräänä heinäkuun lauantai-iltana, kun äiti kutsui hänet saunaan lähtemään.

— Mistä se paha onni tulee? — ehätti silloin Sirkka kysymään ja hyppäsi isän viereen penkille.

— En tiedä, lapseni, sen kotipaikkaa. Eiköhän se vain sentäänkin tulee tuolta suon takaa. —

— Tietääkö isä, minkänäköinen se on? — tahtoi Sirkka yhä hartaammin kysellä.

— Sitäkään en osaa selittää. Sen vain tiedän, että se on voimakas ja kulkee näkymättömänä, mutta jättää jälkensä nähtäviksi. —

— Eikö sille kukaan mahda mitään? —

Sirkka oli asettanut toisen kätensä poskelleen ja näytti miettivän jotakin tärkeää kysymystä. Isä vastasi hänelle:

— Tuskinpa muut kuin Jumalan hyvä enkeli. Ihmiset ovat koettaneet usein mitellä voimiaan sen kanssa, mutta monesti ovat he joutuneet tappiolle. Paha onni on voimakas. —

— Eivätkö he sitten ole pyytäneet hyvää enkeliä avukseen? —

— Kyllä, mutta toisinaan paha onni voittaa hyvän enkelinkin voiman. Mutta mitä sinä, lapsukaiseni, nyt niin mietit? —

— Jos asetettaisiin suon tähän laitaan korkea aita, ettei paha onni pääsisi yli ja niin vahva, ettei se saisi sitä särjetyksi, tai kaivettaisiin syvä ja leveä jättiläiskanava halki suon. Eihän se paha onni toki jaksaisi siitä yli hypätä — selitti Sirkka, koettaen lohdutella huolestunutta isää. Oli hänestä toki ihmeellistä, ettei isä, joka oli viisas ja väkevä ja joka jaksoi kaataa isot puut ja vieritellä jättiläiskiviä pellolta, voinut voittaa pahaa onnea.

— Lapsi kulta! — sanoi isä hyvin totisena. — Aita ja muut esteet eivät pahaa onnea pidätä. Se lentää harmain siivin sinisen illan jäähtyvässä autereessa. Se kutoo raskaan taikaverkkonsa maan uumenissa ja nostaa sen sitten tuhansin näkymättömin käsin asumusten ja ihmisten ympärille. Sillä on lukemattomia apureita suon hetteessä ja laaksojen liepeillä, sellaisia apureita, jotka pelkäävät auringonsäteitä ja avaruuden lauhkeita tuulia. Milloin näitä ei ole liikkeellä, silloin paha onni apureineen yrittää tehdä tuhojaan. Ensi yönä näyttää taas niiden työn aika olevan käsissä. —

Sirkka juoksi pihaportille ja koetti etsiä silmin samaa suuntaa, johon isä oli katsellut. Mutta hän palasi pettynäänä takaisin ja yhytti isän rappusilla.

— Eipäs siellä näy missään oudompaa kuin ennenkään. Voi, kun vain tietäisin, mitä tietä se tulee, niin pyytäisin Jumalan enkelin avukseni ja kääntäisin takaisin sen pahan vieraan! —

— Pyydä vain hyvää enkeliä työhön! Enkeli kyllä tuntee pahan onnen mutkikkaat polut ja salaisimmatkin suunnitelmat. Muuta sinä et kykene tekemään . . . Mutta katsos tuota! —

Isä kiirehti äitiäkin katsomaan.

— Katsokaa ruispellon pintaa! Siihen koskee jo jokin salainen tuska. Korsi seisoo suorana ja tähkä värisee kuin kuolemaansa itkien. Pahan onnen enne leijailee ilmassa. Voi, meitä poloisia korvenraivaajia! —

Isän hartiat nytkähtivät kouristavan tuskan käsissä ja hän kääntyi hitaasti perheestään pois päin ja läksi näsyneesti saunaa kohti.

Mutta Sirkka juoksi tallin vierustaa sinne päin, missä ruishalmeen kärki ojentui Rimpisuota tapaamaan. Hän painui polvilleen ja kouristi sylin täydeltä rukiin kordia puoleensa.

— Rakas Jumalan enkeli! Levitä valkeat siipesi isän viljelyksien yli! Sirota siunauksen paistetta pahan onnen silmiin, että se eksyy tiellään ja pakenee korpeen, missä ei ole ihmisten koteja. Kuulethan, hyvä enkeli, tämän hartaan huutoni? Amen! —

Kun Sirkka nousi seisoalleen, näki hän, miten alavampi puoli pellostä oli väsyneen näköinen. Sieltä kuului hiljaista helinää, kuin aaveiden taikahuilun soitto. Mutta ylempänä nytkähteli korsi ja toinen.

Tämä oli varmaan hyvän enkelin ja pahan onnen välistä

kamppailua! Tuolla pujottelihe paha vieras rukiin halki ja liikutteli korsia! Kunpa ei edes tuonne pellon alaosaan asti olisi osannutkaan mennä!

Hän rukoili uudestaan isän ja äidin tähden, itsensä tähden ja kaikkien ihmisten tähden. Paha onni oli saatava karkotetuksi, se kun tuotti tuskaa ja herätti huolestumista.

Mutta kun hän kiiruhti kartanolle, näki hän isän pitelevän äitiä kädestä.

— Missä sinä, rakas Sirkkamme, olit? — huusi isä jo vastaan kysymyksen.

— Minä koetin etsiä pahan onnen tietä, — vastasi Sirkka.

— Vai niin, mutta löysitkin hyvän enkelin. Kiitä Jumalaa siitä, niinkuin me juuri tässä äidin kanssa. —

— Mutta paha onnihän voitti taaskin hyvän enkelin. Katsokaahan vain! Eikö se jo olekin tuossa aitovierellä asti? Halki halmeen se saapui. —

— Nyt sinä erehdyt! — ja isän ääni oli heleän kirkas. — Sinä et näe, miten hyvän enkelin siipi siuhuu ilmassa. Se sivelee rukiimme tähtiä ja vuodattaa niihin siunauksen varjelevaa voimaa. Paha onni on käännetty takaisin ja työmme palkka on pelastettu. —

Sitten selitti isä, että ruis liikkui, koska hyvä enkeli herätti herkän yötuulen jalkeille. Se on pahan onnemme voittoisin vastustaja.

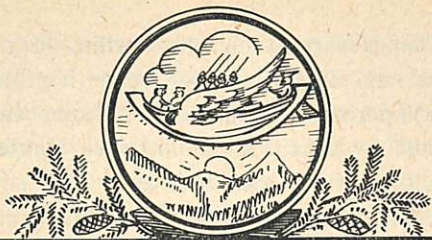
— Hyvä oli sittenkin, vaikka pieni ala viljelystä osaksi viottuikin. Enimmän osanhan pelasti hyvä enkeli viljelijäin vaivain palkaksi. Ja jos hyvän enkelin apua olisi ehditty oikeaan aikaan Sirkan sydämen hartaudella ru-

koilla, olisi ehkä kaikki ollut pelastettavissa. — Näin ajatteli isä itseksensä.

Niin käy elämässä. Osan vie paha onni siitä syystä, että ihmiset ovat hitaita etsimään varjelevaa apua ja alttiita epätoivoon ja tappion pelkoon. Ja mitä enemmän he karttavat rukouksen kultaporttia, josta siunaus astuu sisälle, sitä lähemmäksi joutuvat he niitä mutkikkaita salateitä, joilla paha onni väijyy ja ansoineen odottelee ihmisen elämää ja hänen työnsä tuloksia.

Lapinmaan ihmeitä.

Tämä tapahtui viime kesänä, kun minä Lauri Mekastajan kanssa liikuin Pohjan pitkillä perillä.

Olimme juuri laskeutumassa Ounasvaaralta alas katseltuamme siellä Lapin tuhansien tunturien ihmemaata ja ikävöityämme sinne hyvään joulutonttujen satulinnaan, kun samassa tarpoo rinnettä vastaamme vieras. Eipä hän ollut liioin aikamiehen peukaloa pidempi, mutta parta oli pojalla sellainen, että oikein pelotti. Silloinkos Lauri Mekastaja hyrähti hiljaa nauramaan ja kohotti kunnioituksesta peukaloisen parralle hattuaan. Hän oli näet monta kertaa harmitellut sitä, ettei hänelle ottanut parta leukaan kasvaaksensa.

No, mutta elähän muuta! Tuopa kunnioitus kelpasi vieraalle. Hän remahti kohta rennoksi kuin rieskamaito ja pyysi oitis, että saisimme hänelle lausua hartaimman toivomuksemme ja se tulisi täytetyksi. Mitäs siinä muuta kuin ilmotimme haluavamme saada ilon lentää Lapin aavain ilmain alle itse Jolu-ukon upeaan linnaan!

Peukaloinen kopahutti kepillään sokerinvalkeaa kiveä,

jollaista Ounasvaarassa on yllin kyllin, ja tuossa tuokiossa lensi läpi ilman kultainen venhe hopean hohtavin siivin. Siinä parhaat perämiehet ja vierasten henkivartijat.

Rits, rats! — ja niin kulki kultainen aluksemme korkeiden kukkulain yli kuulaassa autereessa sinne, missä kesällä on pitkä päivä ja talvella väririkas yö.

Lopuksi laskeutui alus kauniissa kaaressa kahden kallion lomaan, jossa oli raskas rautaportti ja punamekkoiset portinvartijat. Mutta olipa siinä muutakin! Portin takapuolella kimalteli kuparinruskea vuorenholvi, ja sitä valaisivat seitsemää auringon hajoitettua väriä kuvastavat jättiläissoihdut.

Tuskin olimme ehtineet ihmehtiä tätä värikyllyyttä, kun liekit loivat kauniin kaaren portin päälle ja siihen selvisi sanelma:

Ken kiltti lie,
sen sisään vie
tään holvin väririkas tie.

Vasta nyt huomasin, että venhe, jossa olimme ajaa hyrränneet, oli tehty kultapitoisista kallionliuskareista. Työhön oli ottanut osaa tuhannen tonttua, ja viljalti voimia ja aikaa oli siihen saatu uhrata.

Näytti siltä, kuin meitä ei olisi aiottu ensinkään ottaa vastaan. Mutta heti, kun henkivartija oli piipittänyt pillillään, remahtivat rautaportit selkosen selälleen ja kaksi pipolakkista kumartelevaa tonttua vei meidät porttiholviin. Kylläpä oli sopuisaa seuraa! Vikkelät veitikat nauroivat niin iloista naurua, että saattoi nähdä sen taikavoimasta kuparinkylmään kallioseinäen syntyvän tuhansittain tuoksuvia ruusukiehkuroita.

Sitten tapahtui jotain tavatonta. Kallioseinästä aukeni ovi, jonka takaa tontut ottivat esiin vihreät verkkahousut, tulipunaiset mekot, parahiksi päähämme soveltuvat pipolakit ja kultaiset kengät. Vikkelästi ja taidolla ne pantiin päällemme. Toinen hessun tessu siveli kädellään Lauri Mekastajan leukaa, ja siihen siinä silmänräpäyksessä kasvoi polviin asti ulottuva hopeanharmaa parta. Mekastajan täytyi nauraa ihan katketakseen sitä kunniaa, että hänelläkin nyt oli oikein aikamiehen leuka.

Sitten alkoi ihmeellinen retkemme hohtavan holvikäytävän halki. Tuskin sieti silmiään auki pitää, niin oli kiiltoa ja koristuksia. Päämme päällä riippui pitkinä tikarinterän tapaisina puikkoina vihreän hohtava jää, molemmin sivuin välkkyi maidon valkea kvartsiitti, johon oli aseteltu kultakiteitä kiiluviksi tähdiksi. Joka puolen sadan metrin päässä oli sininen kaariovi ja sen yllä outokielinen kirjoitus. Kaukaa, niinkuin tuhansien silkki-liinojen takaa, helkkyi hieno soitto, joka sopeutui mukavasti marssintahtiin.

Pysähdyimme vihdoin monikulmion muotoiseen aukioon. Sen keskellä oli paksu pylväs, johon seinäin ja kaarikaton yhtymäkohdasta tuli tuhansittain hopealankoja joka suunnalta. Hopealangoissa riippui miljoonittain pienen pieniä tliukuja. Ne olivat kuin jäähelmiä, mutta tonttuairut selitti niiden olevan puhtainta kultaa, joka ainut tonttupoikain pienten käsien työtä. Jokainen Tonttulaan otettu punamekkoinen oli saanut ensitöikseen valmistaa sellaisen ja joka joulun edellä saa kukin heistä tehdä yhden lisää.

Tässä aukiossa oli sadottain ovia ja niiden otsakaarissa kirjoituksia. Mutta ilman vaivaa sai selvän, että nuo run-

saat ovet olivat jaetut kymmeneen eri ryhmään. Airut selitti kunkin ryhmän olevan yhtä maakuntaamme varten. Aivan suoraan keskuksessa oli valtaovi. Kokonainen seinä puhdasta kultaa, missä säteilivät maakuntaimme vaakunat, koulutalot ja lasten leikkitarhat. Keskustaan oli leikattu kaksi lumivalkeista enkelin kuvaa, joista kumpikin kantoi kädessään lapsen sydäntä.

Airut kirjotti sormellaan pari sanaa oven kohdalle hopeanhoitoiseen lattiaan ja silloin hiljaa liukuen aukeni ovi.

Ah, enpä saata sanoin selittää, mikä näky kohtasi katseemme! Ääretön avaruus ympärillä ja kuvaamaton korkeus päämme päällä. Siellä ylhäällä hehkui ja hohti aivan kuin revontulten täyttämä taivas, mutta tuon näkyvän täytyi olla käsin tehtyä, sillä sydänkesällä eivät revontulet näy.

Ympärillä vaihtelivat vuoroin tunturien huiput ja vuoripurot. Niiden välissä oli kuin jättiläistalot muodostuneet kauniiseen järjestykseen ladotuista lahjoista. Tuhannen tonttua puuhasi parhaillaan lahjapaketteja latoen, ja jossain tuolla takana vierähti virtana tonttulasten lauma lahjoja tuoden.

Melkein keskiosassa näkyi kuusien ympäröimänä itsensä Joulukuon valtaistuin. Se oli kuin puhtainta lunta hopeakitein koristeltuna. Ja siinä se hyvä ukkeli istui hienosti hymyillen ja selaili suurta kirjaansa. Istuimen edessä oli kahdessa kaaressa sata tonttua, jokainen ahkerasti kynäänsä käyttäen Ukon sanelun mukaan.

Mutta hartaan työnsä oli tuo viisas vanhus valmis keskeyttämään meidät nähdessään. Nousi arvokkaalla tyyneydellä, astui alas ja ihan kättä käppäsi meille mo-

lemmille. Mekastaja oli aivan pyörtyä siitä suuresta rakkaudesta, mitä Joulu-ukko hänelle osotti. Ukki otti pojan polvelleen ja siitä syliinsä sujahutti kuin isä lapsensa.

Siinä sitten rupateltiin kuulumiset ja kummat. Ja oikeinpa juhla-ateriatkin saimme syödä. Niin maukasta poron maitoa, palvattua lihaa, meden makeaa limppua ja päälle päätteeksi linnan omassa puutarhassa kasvaneita mesikoita hunajan kera.

Näkemästämme oli paljon meille ennestään tuttua. Onhan niin usein luettu kertomuksia tonttujen kiireistä, heidän järjestetystä työstään, siitä tarkasta muistiinmerkinnästä, mitä vuoden varrella lasten elämästä, heidän hyvistä ja pahoista teoistaan toimitetaan ja muusta selaisesta. Mutta saimmepa nähdä sitäkin, mitä emme olleet ikinä edes uneksineet.

Kun Mekastaja syvään kumartaen kysäsi, että miten on mahdollista arvoisan Joulu-ukon tietää tuhansien lasten nimet ja kodit ja ilman muuta osata määrätä heille toiveittensa mukaiset lahjat, nauraa hykersi Ukkeli viisaan varovaisuudella ja sitten vastasi:

— Oikein helppoa, aivan kuin itsestäänhän se käy. Katsoppas, poju kulta, nyt tarkkaan! —

Ukkeli painalti pientä nappulaa. Heti syntyi seinään aukeama, josta liukui esille neliömetrin kokoinen kirja. Sen ylitse sivahutti Ukkeli hanhensulkakynänsä, lehdet kääntyivät ja kynän kärkeä kohti kohosi paperineliö, jossa Mekastaja näki oman kuvansa.

— Jahah, Karjalan maakunta, Viipurin kaupunki, Mallaskatu 15 —

— Se löytyi näin helposti — ilmotti Ukkeli. Sitten hän kuiskasi jotakin ja heti pyörähti takimmaisesta kaaresta

kymmenes kirjuri, tarttui Mekastajan käsipuoleen ja vei hänet edellä mainittuun aukioon. Minä kuljin mukana. Saimme silloin nähdä, että meille avattiin Karjalan maakunnan kuudesneljättä ovi. Kuljimme jälleen pitkää käytävää, johon johti ovia sekä oikealta että vasemmalta. Eräästä oikealla olevasta ovesta astuimme sisälle ja siinä jälleen näkyi pitkät rivit ovia sekä rinnan että päälletysten.

Tonttu osotti sormellaan erästä ovikirjotussarjaa, ja silloin näimme siinä selvästi sanan Viipuri. Tästä ovesta sisään käytyämme näimme joukon ovia, joiden kupeilla oli jättiläistaulut täynnä kirjotuksia. Oven yläpuolella oli aina vain yksi ainut numero 3 v, 4 v, 5 v, 6 v, 7 v, 8 v, 9 v, 10 v j.n.e.

— Ei mikään ole helpompaa kuin tämä viisas järjestelmä —, ilmotti tonttu hymyillen. Sitten hän vakavana lisäsi:

— Tämän enempää en valitettavasti voi näyttää, mutta ehkäpä uskonet muutenkin. —

— Kyllä, en minuuttiakaan epäile Joulukuon viisautta — vastasi Mekastaja ja pyyhki partaansa vakuutuksensa merkiksi.

Vieläpä selitti saattelijamme, että isoissa tauluissa oli lasten nimiä aakkosjärjestyksessä. Numero oven otsassa ilmotti ikävuotta. Kukin näistä ovista johti käytävään, mistä edelleen erkani teitä työpajoihin. Samanikäisten lasten lahjoja syntyi samassa pajassa ja niissä kussakin parhaillaan oli tulinen touhu käynnissä. Näin aikaisin ei vielä lahjoja lopullisesti nimitetty ja järjestetty. Se tapahtui vasta marras- ja joulukuukausina. Mutta silloinpa olikin tontuilla toinen touhu kuin nyt! Yötä päivää soivat silloin sähkökellot, unikuvat ja sanomat saapuvat

näkymättömiä kultalankoja pitkin, ja siitpä pohjoiselle taivaalle verraton värien valoliekki.

— Näet jokaisella lapsella on täällä oman tonttunsa kulkunen, jonka saattaa soimaan lapsen sydämen ja tämän Tonttulan välinen kultalanka. Saattaa yöllä unessa tai päivän puuhissa piltin pienokaisen ajatus alkaa askaroida toivomansa joululahjan ympärillä. Silloin kulkee tuo ajatuksenkuva kultalankaa pitkin ja syöpyy kellon sisällä olevaan magnetioon. No, siitpä tonttu oitis oivaltaa, mitä lahjaa hänen lapsensa ikävöi. Niin tarkataan lahjat lajitella, vaikkapa välistä kyllä niitä täytyykin — kirjaan tehtyjen merkintöjen mukaan — vähän vaihdella... Muistiin merkinnät Ukon ikiviisaaseen kirjaan syntyvät aivan samalla tavalla. Siihen tulevat näkyviin ei ainoastaan piltti pienoisten teot, vaan vieläpä heidän ajatuksensakin. Tähän kirjaan ei saa kukaan muu kuin itse Ukko koskaan koskea. —

Kiitimme kohteliaasti ystävällistä opastamme ja tahdoimme kiirehtiä, ettemme olisi liiaksi kuluttaneet uut-
teran työväen kallista aikaa.

Ukolle jäähyväisiksi kättä lyödessämme hän kohosi valtaistuimellaan aivan seisoalleen, levitti sylinsä ja mairemielin virkkoi:

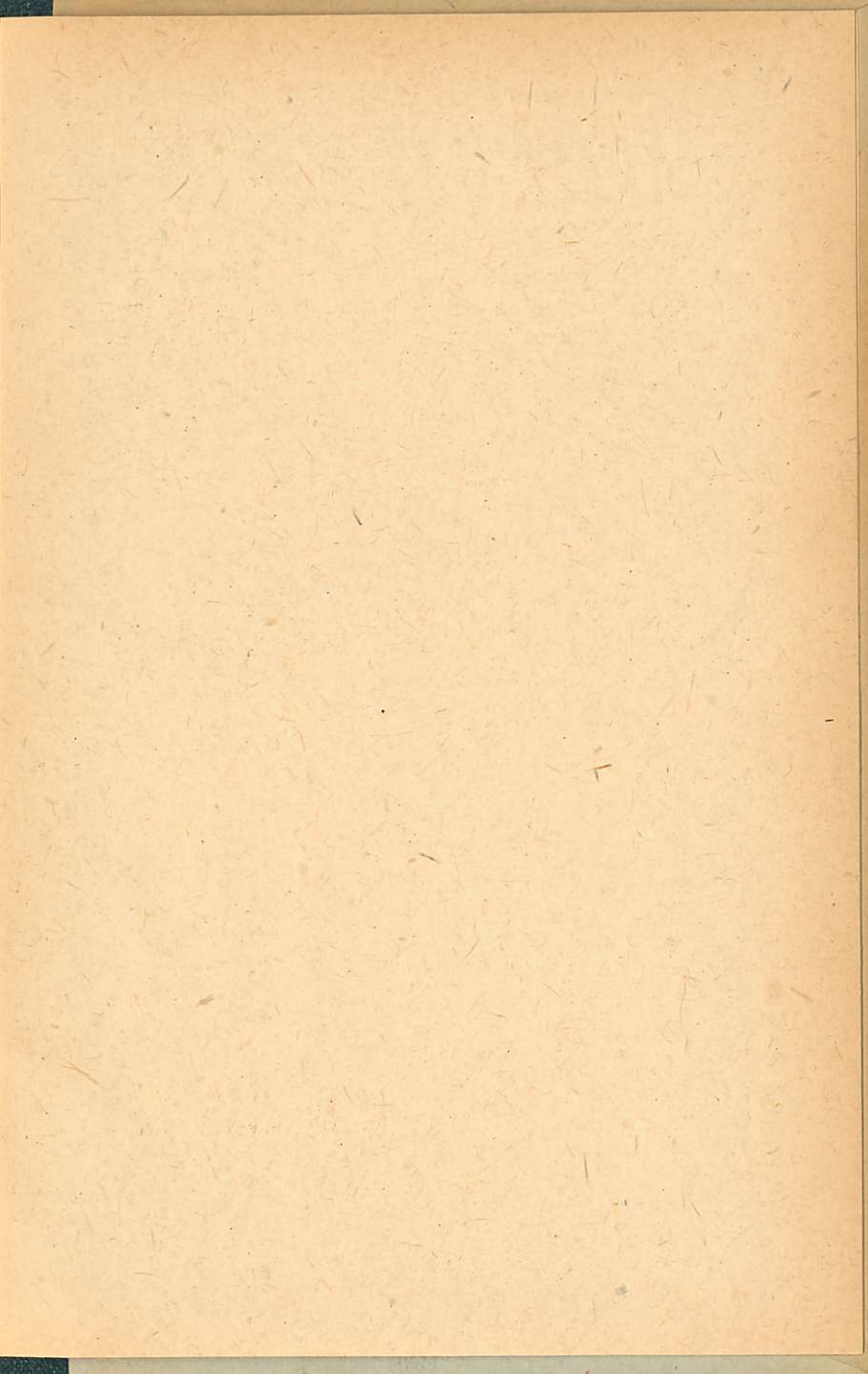
— Katsokaa Lapin laajoja aloja! Siellä siintävät silmiinne kukkulain hohtavat huiput. Monet niistä ovat meidän maanalaisen kultalinnamme kattoja, joiden alla hiljaisessa syvyydessä näpertelevät ja touhuavat tonttulan lapseni eri pajoissaan. Ja kun pakkasen kieli nuoleksii tunturien kupeita, silloin leimuaa ilmojen kannella meidän sähköisen touhumme tuli, ja syvyydessä soivat tuhannet kultakellot tuoden tietoomme pellavapäiden iha-

nimmat unelmat... Sitten me pian lähdemme linnastamme liikkeelle ja kiidämme kuin ihana uni ja odottamaton aavistus. Huh heijaa, terveinä eläkää! —

Se oli suuri näky ja ihana hyvästijättö. Tulimme tuulena takaisin, ja nyt kaikin jäämme ilolla odottamaan, mitä sieltä suuresta rakkauden ja lemmen linnasta syliimme saapuu.

Suom. lastenleij. 3.
Sautkoney

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 2150

HYVIÄ NUORTEN KIRJOJA:

	Sid.
<i>Cooper, Fennimore</i> , RUOHOAAVIKKO. Kuvitettu seikkailukertomus.	7: 50
<i>Ellis, Edvard</i> , JETRO. Kuvitettu seikkailukertomus.	7: 50
— „ — VIRRAN KUMMITUS. Seikkailukert. Kuvit.	4: 50
— „ — RAUTASYDÄN. Seikkailukertomus. Kuvit.	10: —
<i>Fieandt, Einar</i> . IHMEELLINEN LUONTO. Kuvitettu.	12: —
<i>Hannikainen, Lauri</i> , POHJOLAN POIKIA. Kuvitettu seikkailukertomus.	4: 50
<i>Heinämaa, Siviä</i> , RISTO ROOPENPOJAN IHMEELLINEN ELÄMÄ. Kuvitettu seikkailukert.	5: —
<i>Härkönen, Iivo</i> , SUOMEN KANSAN SATUJA I—V. Kuvitettu.	25: —
— „ — SUOMEN KANSAN ELÄINSATUJA. Kuvit.	7: 50
— „ — SUOMEN KANSAN PEIKKOSATUJA. Kuvit.	5: 50
— „ — SUOMEN KANSAN SEIKKAILUSATUJA. Kuvitettu.	10: —
JOULUPUKIN JUTELMIA vuosikymmenen varrelta. Kuvit.	4: 50
JOULUPUKIN SATUJA JA LEIKKEJÄ. Kuvitettu.	4: 50
<i>Jurva, Aura</i> , METSÄMAILTA. Kuvitettu satukokoelma. . .	14: —
<i>Järvi, Hanna</i> , MARTAN KOTIPUUHIA. Kertomus tytölle.	8: —
— „ — PARAHIN PAIKKA. Kuvit. kertomus.	7: 50
<i>Kivirikko, K. E.</i> , LUONNON HELMASTA. Kertomuksia ja kuvauksia luonnon elämästä. Kuvitettu.	8: —
<i>Noponen, Alpo</i> , ENSIMÄISELTÄ KYMMENELTÄ. Kertomuksia. Kuvitettu.	7: —
<i>Santala, H. V.</i> , KULTAISTA KYLVÖÄ. Kertoelmia. Kuvit.	12: —
<i>Saukkonen, Alfr.</i> , IHMEITTEN MAA. Kuvit. kertomussarja	4: 50
— „ — LENTOMATKA POHJOISNAVALLE. Seikkailukertomus.	7: —
<i>Wichman, Julie</i> , UNKARILAISIA SATUJA JA TARINOITA. Kuvitettu.	5: 50

OSAKEYHTIÖ VALISTUS.